

SPRÁVA:

Efektívnosť systému prevencie šikanovania RESQL

účinnosť fungovania

ORGANIZÁTORI:

RESQL

Uniwersytet SWPS

UNIQA FUNDACJA

SPRACOVALI:

dr Piotr Rycielski, Univerzita SWPS, RESQL
Mania Żurowska, Univerzita SWPS, RESQL
Łukasz Skorupski, Univerzita SWPS
dr hab. prof. USWPS Małgorzata Wójcik, Univerzita SWPS, RESQL
Krzysztof Rzeńca, Univerzita SWPS, RESQL
dr Radosław Kaczan, Univerzita SWPS, RESQL
Katarzyna Pasiak, Univerzita SWPS, RESQL
Kamila Dankowska, RESQL
Jarosław Loretz, RESQL

PARTNERI:

Fundacja Jim

Obsah

RESQL 4

Výskumná vzorka 7

Ukazovatele 10

Analýzy 20

Efekty fungovania systému 34

Zhrnutie 50

Citácie 53

RESQL

RESQL je systém vytvorený na to, aby reálne pomáhal školám zvládať rovesnícke násilie. Na rozdiel od jednorazových akcií či preventívnych kampaní funguje RESQL ako integrovaný nástroj každodennej podpory, ktorý školám umožňuje problémy zachytávať a zároveň na ne reagovať skôr, než stihnú eskalovať. Hlavným cieľom systému je pôsobiť v oblastiach, ktoré majú priamy vplyv na duševnú pohodu žiakov a ich pocit bezpečia – teda obmedziť šikanovanie a zlepšiť sociálnu klímu triedy.

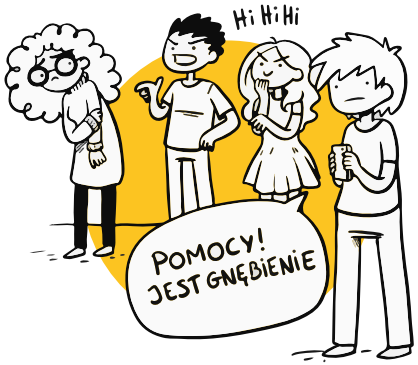
Systém sa skladá z piatich vzájomne sa dopĺňajúcich zložiek. Prvou z nich je mobilná aplikácia, vďaka ktorej môžu žiaci anonymne nahlasovať prípady rovesníckeho násilia. Anonymita je mimoriadne dôležitá, pretože v mnohých situáciách sa mladí ľudia obávajú priamej konfrontácie alebo nevedia, komu môžu dôverovať.

Druhou zložkou je panel intervenujúceho – nástroj určený pre vyškolených zamestnancov školy, ktorí prijímajú hlásenia, dopytujú sa na podrobnosti a podnikajú ďalšie kroky. Práve tu sa začína skutočná intervenčná práca: kontakt so žiakmi, rozhovory, zisťovanie situácie, rozhodnutia, opatrenia.

Treťou zložkou systému sú školenia pre pedagogickú radu a žiakov. Vďaka nim škola nielen rieši jednotlivé konflikty, ale aj buduje vedomosti a kompetencie celej komunity.

Ďalšou zložkou sú scenáre triednických hodín, ktoré triednym učiteľom umožňujú pracovať s triedou na dôležitých témach: vzťahoch, spolupráci, empatii, reagovaní na násilie.

REAKCIA

NAHLÁSENIE

INTERVENCIA

ZMENA

Napokon – RESQL poskytuje učiteľom súbor intervenčných, psychologických a právnych pomôcok, vďaka ktorým môžu konať vedome a na základe spoľahlivých postupov.

Fungovanie systému vychádza z pochopenia, že šikanovanie nikdy nie je izolovaný incident – je to sociálny proces, ktorý sa rozvíja a pretrváva, ak mu nikto nebráni. Preto RESQL spája nahlasovanie, intervenciu a psychoedukáciu v oblasti rovesníckeho násilia – tak, aby škola mohla konať nielen reaktívne, ale aj preventívne.

Za vznikom systému stojí interdisciplinárny tím vedcov a odborníkov z praxe z Univerzity SWPS: dr hab. prof. Małgorzata Wójcik, Krzysztof Rzeńca, dr Radosław Kaczan, Karolina Malinowska, dr Piotr Rycielski a Piotr Ciszek. Konečná podoba RESQL je výsledkom dlhoročného výskumu, konzultácií a pilotných zavádzaní v školách – systém vznikal spoločne so žiakmi, učiteľmi, riaditeľmi a rodičmi tak, aby odpovedal na skutočné potreby a problémy.

Tím RESQL aktívne podporuje školy v každej fáze implementácie. Školy dostávajú nielen samotný systém, ale aj podporu, školenia a konzultácie, ktoré pomáhajú využívať nástroje v praxi a vytvárať prostredie priaznivé pre bezpečnosť žiakov.

Vďaka zavedeniu RESQL školy získavajú nielen okamžitú pomoc pri riešení konfliktov, ale aj nástroj na monitorovanie vzťahov medzi žiakmi a na reagovanie skôr, než sa objavia vážnejšie problémy. Dá sa povedať, že RESQL umožňuje „vidieť" to, čo doteraz často unikalo – tiché signály napätia, vylúčenie, znepokojujúce vzťahy, teda všetko, čo môže viesť k eskalácii násilia. Do konca roka 2025 fungoval systém RESQL už vo viac ako 600 školách v celom Poľsku, čo z neho robí najväčší a najkomplexnejší program proti násiliu v krajine. Jeho rozvoj a rastúci počet používateľov ukazujú, že školy potrebujú nástroje, ktoré nielen podporujú intervenciu, ale aj rozvíjajú kompetencie a samostatnosť pri budovaní bezpečného prostredia.

Výskumná vzorka

Východiská výskumnej vzorky

Správa vychádza z výskumu realizovaného medzi 12 834 žiakmi z osemdesiatich ôsmich škôl, ktoré začali zavádzať systém RESQL. Cieľom analýzy je ukázať, do akej miery školy implementujú jednotlivé prvky systému, ako systém funguje v praxi a aké účinky prináša jeho používanie.

Správa predstavuje pokus o komplexné vyhodnotenie procesu implementácie RESQL, prijatia nástrojov školami a ich vplyvu na sociálnu klímu, šikanovanie a javy súvisiace s rovesníckym násilím.

Opis skúmanej vzorky

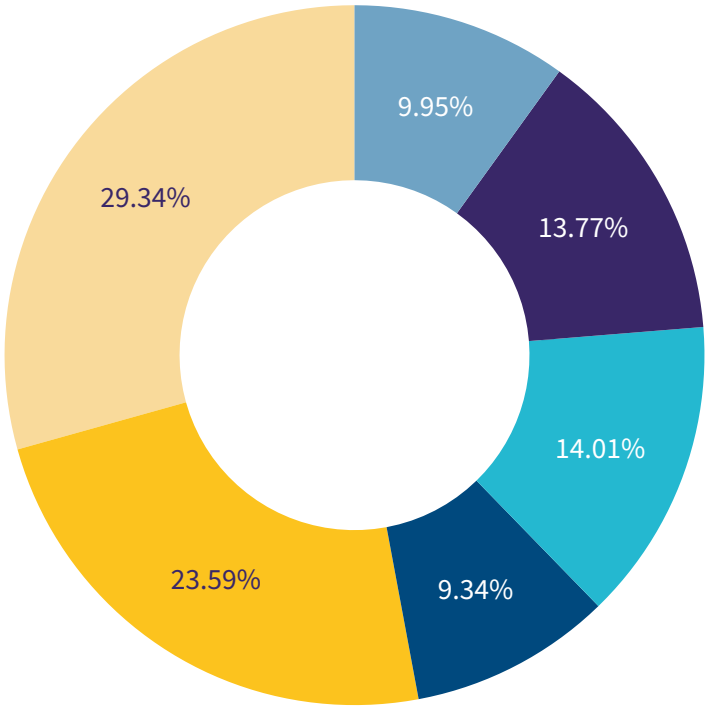
12 834

POČET ŽIAKOV ZAPOJENÝCH DO VÝSKUMU

88

POČET ŠKÔL ZAPOJENÝCH DO VÝSKUMU

Percentuálne rozdelenie respondentov podľa veľkosti obce

Ukazovatele

Výskum sa uskutočnil prostredníctvom anonymného online dotazníka. Dotazník pokrýval široké spektrum oblastí fungovania žiakov vrátane rovesníckych vzťahov, skúsenosti s podporou a priateľstvom, hodnotenia sociálnej klímy v triede a v škole, ako aj pocitu osamelosti. Použité nástroje mali zachytiť nielen kvalitu sociálnych vzťahov, ale aj psychickú pohodu a skúsenosti súvisiace s rovesníckym násilím.

Klíma triedy a školy sa merala pomocou škály založenej na dotazníkoch použitých vo výskume „Bezpečnosť v škole, klíma školy, klíma triedy" (Przewłocka, 2015). Pocit osamelosti sa hodnotil pomocou poľskej adaptácie škály De Jong Gierveldovej, ktorú pripravili Paweł Grygiel a spolupracovníci (Grygiel a kol., 2013), čo umožnilo spoľahlivo identifikovať žiakov zažívajúcich sociálnu izoláciu. Na meranie skúseností so šikanovaním sa použila škála School Bullying Victimisation Scale (SBVS), ktorá umožňuje posúdiť intenzitu a formy násilia z perspektívy osoby, ktorá ho zažíva. Vzťahy s učiteľmi sa zasa skúmali pomocou škály založenej na nástrojoch z vyššie spomínaného projektu, čo umožnilo posúdiť kvalitu podpory a kontaktu dospelých so žiakmi.

Dotazník obsahoval aj otázky týkajúce sa správania spojeného s vyhľadávaním pomoci – u rovesníkov aj u dospelých – a krokov podnikaných v emocionálne náročných situáciách. Ďalšiu skupinu tvorili ukazovatele psychického fungovania, zahŕňajúce okrem iného depresívne a úzkostné prejavy, somatické symptómy a pociťovanú úroveň energie. Žiaci hodnotili aj hodiny poľského jazyka, matematiky, telesnej výchovy a triednické hodiny, vďaka čomu sa podarilo zachytiť ich pohľad na každodenné vzdelávacie skúsenosti. Tieto nástroje vychádzali z dotazníkov z autorských vzdelávacích výskumov realizovaných v poľských školách.

Takto zostavený súbor škál a otázok poskytol široký a vyvážený obraz o fungovaní žiakov – vo vzťahovej, emocionálnej aj kognitívnej rovine – a umožnil mnohostrannú analýzu účinkov používania systému RESQL.

Ukazovatele evaluácie

V evaluácii sa použil súbor ukazovateľov, ktoré umožňujú posúdiť spôsob používania systému RESQL, ako aj to, ako ho vnímajú jeho používatelia.

- **Predovšetkým sa analyzoval súbor otázok týkajúcich sa uplatňovania a skutočného používania systému v školách**, čo umožnilo určiť, do akej miery boli jednotlivé prvky nástroja zavedené do každodennej praxe.
- **Druhou oblasťou hodnotenia bol ukazovateľ implementácie**, ktorý odráža mieru zapojenia školy do implementácie systému.
- **Doplnkom je ukazovateľ spokojnosti s RESQL,** ktorý umožňuje pochopiť, ako školy hodnotia užitočnosť a funkčnosť nástroja po necelom roku jeho používania. Spolu tieto ukazovatele vytvárajú ucelený obraz o kvalite implementácie a skúsenostiach používateľov systému.

Ukazovateľ implementácie systému

Hoci všetky školy zapojené do programu dostali presne ten istý balík nástrojov – aplikáciu na nahlasovanie incidentov, panel intervenujúceho, rôzne školenia a školiace materiály, scenáre hodín, súbor intervenčnej podpory – spôsob, akým ich začlenili do školskej praxe, sa ukázal ako rozdielny. Zavedenie RESQL nespočíva len v odovzdaní súboru pokynov. Systém nefunguje na princípe „zapni a hotovo"; potrebuje ľudí, ktorí ho vezmú do rúk a začnú s ním pracovať.

Špecifiká projektu neumožňujú, aby tréneri a koordinátori, ktorí systém zavádzajú a dohliadajú na proces implementácie, boli neustále prítomní v každej zo škôl, ktoré RESQL spúšťajú. Používanie systému musia zabezpečovať predovšetkým vnútorné zdroje školy – vedenie, učitelia a tím intervenujúcich, ktorí sami rozhodujú, do akej miery a s akou dôslednosťou nástroje využívajú. To znamená, že priebežné overovanie správnosti implementácie nemožno vykonávať zvonka a závisí predovšetkým od samotnej školy – od jej organizácie práce a rozumného hospodárenia s vlastnými zdrojmi.

Preto účinnosť RESQL nezávisí výlučne od kvality poskytnutých nástrojov či obsahu. Systém môže byť – a aj je – výborne navrhnutý, no jeho pôsobenie sa začína až vtedy, keď ho niekto skutočne používa. Zavedenie RESQL možno prirovnať k odovzdaniu dobre navrhnutej sady náradia škole: to, či škola vyrieši svoje problémy, závisí od toho, či sa náradie vybalí, či ho vezme do rúk správna osoba a či sa použije vhodne – tak, aby sa jeho používanie stalo súčasťou každodennej praxe. Práve preto je ukazovateľ implementácie taký dôležitý – neodráža to, čo škola dostala, ale to, čo s tým reálne urobila.

S cieľom posúdiť mieru implementácie systému RESQL sa žiaci po niekoľkých mesiacoch fungovania programu mali vyjadriť k piatim kľúčovým prvkom, ktoré by sa – v súlade s princípmi systému – mali objaviť v každej škole. Otázky sa týkali toho, či:

- **triedna alebo školská samospráva informovala žiakov o existencii systému a aplikácie,**
- **triedny učiteľ alebo iná osoba zo školy predstavila žiakom princípy fungovania RESQL,**
- **triedny učiteľ viedol hodiny o násilí a o tom, ako naň reagovať,**
- **po spustení aplikácie všetci vedeli, kde nájsť kód školy,**
- **učitelia z času na čas pripomínali fungujúci systém.**

Predkladaná správa ukazuje, že RESQL dosahuje vysokú efektívnosť v tých prostrediach, v ktorých je súčasťou ucelenej výchovnej stratégie a jeho používanie dôsledne podporujú dospelí zodpovední za klímu školy. Nástroj totiž nefunguje ako samostatné riešenie problému šikanovania, ale ako mechanizmus posilňujúci interpersonálne, organizačné a preventívne aktivity. Systém RESQL sa pri správnom a dôslednom používaní stáva kľúčovým faktorom podmieňujúcim reálne zlepšenie duševnej pohody a pocitu bezpečia žiakov.

dr hab. prof. Małgorzata Wójcik,
spoluautorka systému RESQL,
Univerzita SWPS

Súhrnné zohľadnenie odpovedí na tieto otázky umožnilo zostaviť kvantitatívnu škálu implementácie systému. **Výsledok „0" znamená, že si žiaci nespomínajú na výskyt žiadneho z uvedených prvkov, zatiaľ čo výsledok „5" poukazuje na úplnú realizáciu všetkých zložiek systému.** Táto škála umožňuje presne určiť, do akej miery školy nielen formálne dostali nástroje RESQL, ale ich aj skutočne zaviedli do každodenného fungovania žiackej komunity.

Analýza jednotlivých prvkov odhaľuje výrazne rozdielny obraz zapojenia škôl do procesu implementácie. Najaktívnejšou skupinou sa ukázali triedni učitelia – práve oni vo väčšine škôl viedli prvé rozhovory o systéme a úvodné hodiny o rovesníckom násilí. Tento prvok funguje pomerne dobre a predstavuje dôležitý základ pre ďalšie fungovanie systému.

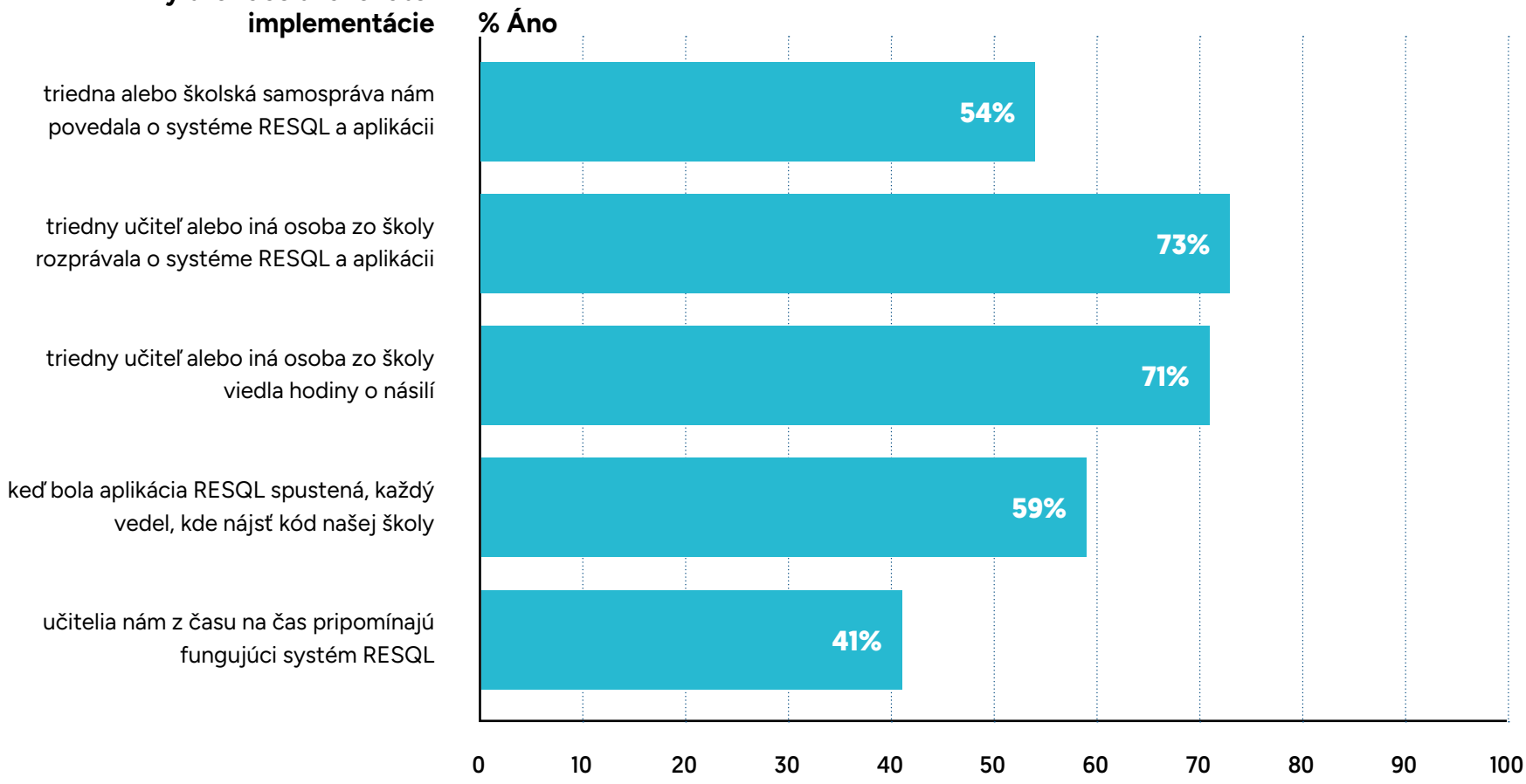
Oveľa horšie vyzerá spolupráca so žiackou samosprávou. Veľká časť žiakov uviedla, že sa o RESQL so zástupcami triednej či školskej samosprávy vôbec nerozprávala. To je dôležitý signál, pretože práve samospráva môže plniť úlohu prirodzeného spojovacieho článku medzi dospelými a žiakmi – najmä pri budovaní povedomia o systéme a jeho viditeľnosti.

Znepokojujúce sú aj výsledky týkajúce sa implementácie a používania aplikácie. Takmer polovica opýtaných žiakov nevedela, kde nájsť kód školy potrebný na nahlasovanie incidentov, a to je pritom jeden z kľúčových, „hmatateľných" prvkov systému. Chýbajúca základná informácia znamená, že aj keby žiaci chceli na násilie zareagovať, časť z nich na to nemá technickú možnosť.

Znepokojujúca je aj absencia systematických pripomienok zo strany školy. Takmer dve tretiny žiakov uviedli, že im v ďalších mesiacoch po spustení RESQL nikto nepripomínal fungujúci systém ani možnosť používať aplikáciu. V praxi to znamená, že nástroj rýchlo stráca viditeľnosť a jeho prítomnosť v povedomí žiakov postupne zaniká – čo je z hľadiska prevencie násilia mimoriadne nepriaznivé.

Žiaľ – RESQL môže fungovať len tam, kde o ňom škola dôsledne hovorí, pravidelne ho pripomína a do jeho fungovania zapája rôzne skupiny žiakov. Tam, kde komunikácia odumiera, systém stíchne – a s ním klesá aj šanca na reálnu pomoc v situáciách rovesníckeho násilia.

Prvky tvoriace ukazovateľ implementácie

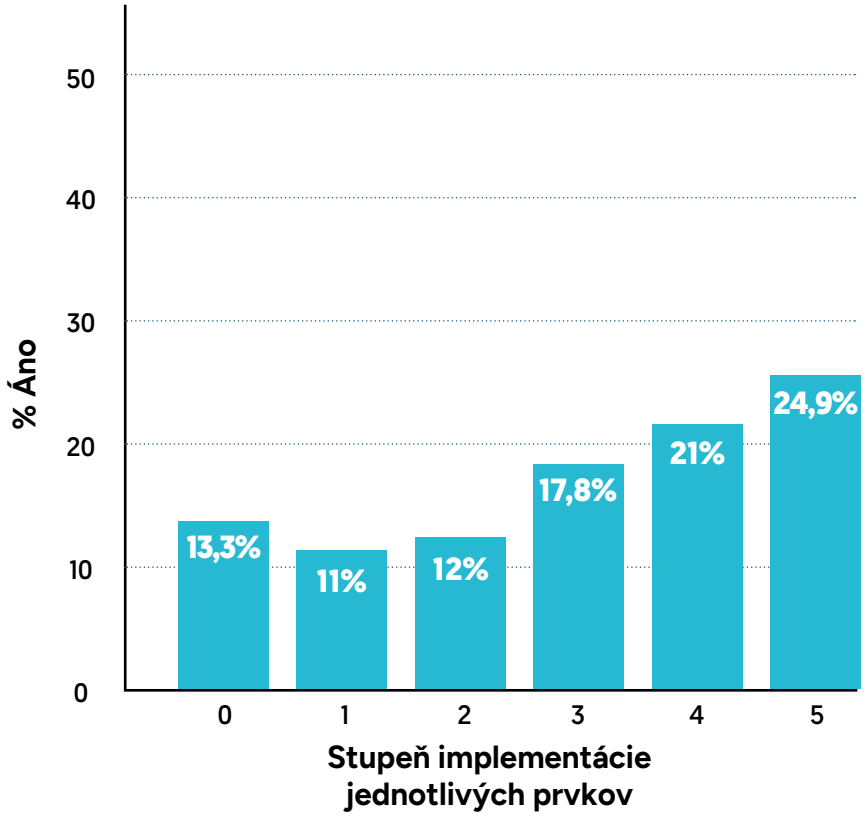

Výsledky týkajúce sa miery implementácie systému RESQL ukazujú výrazné rozdiely medzi školami. Z pozitívnych zistení treba zdôrazniť, že štvrtina žiakov zapojených do výskumu pochádza z tried, v ktorých implementácia systému prebehla v plnom rozsahu – realizovalo sa všetkých päť prvkov. To znamená, že v týchto prostrediach RESQL funguje tak, ako bol navrhnutý: je viditeľný, hovorí sa o ňom, pripomína sa a je žiakom dostupný.

Na druhej strane znepokojuje skutočnosť, že 13,3% žiakov nezaznamenalo vo svojej triede žiadny z kľúčových prvkov implementácie. V praxi to znamená, že hoci sa škola formálne zúčastnila na programe, žiaci nemali šancu stretnúť sa so systémom spôsobom, ktorý by umožňoval skutočne využívať jeho nástroje.

Navyše až 36% respondentov – teda viac ako tretina – uviedlo, že si pamätá iba jeden, najviac dva prvky. Tento výsledok poukazuje na nízku úroveň implementácie vo významnej časti škôl. V takých podmienkach sa systém, hoci je prítomný, stáva málo viditeľným a málo funkčným a jeho vplyv na bezpečnosť a klímu triedy je obmedzený.

RESQL bol vo všetkých školách spúšťaný s veľkým vynaložením síl a prostriedkov. Žiaľ, mnohí žiaci ho nemôžu reálne využívať, pretože systém – hoci bol správne spustený – sa ďalej aktívne neudržiava v každodennej praxi školy.

Od začiatku fungovania systému RESQL sme vedeli, že jeho používanie zlepšuje klímu v školách a znižuje násilné správanie medzi žiakmi. Výskum, ktorý sme nedávno uskutočnili, nám však umožnil identifikovať ukazovatele, ktoré prehľadne ukazujú, čo by sa v škole malo udiať, aby sa zvýšili šance na účinné fungovanie systému.

Krzysztof Rzeńca,
Univerzita SWPS, RESQL

Ukazovateľ spokojnosti

s fungovaním systému

Ukazovateľ bol zostavený na základe otázok týkajúcich sa subjektívneho hodnotenia užitočnosti systému a jeho vplyvu na bezpečnosť a vzťahy, a to v triede aj v škole.

V DOTAZNÍKU BOLI OTÁZKY NA TO, ČI:

- RESQL zlepšil bezpečnosť v škole?
- RESQL uľahčil komunikáciu medzi učiteľmi a žiakmi?
- RESQL povzbudil žiakov k nahlasovaniu prípadov násilia?
- RESQL je pohodlný na používanie?
- RESQL poskytuje možnosť bezpečne nahlásiť ťažkú situáciu?
- odkedy bol zavedený RESQL, cítim sa v triede bezpečnejšie?
- odkedy bol zavedený RESQL, ochotnejšie si pomáhame?
- odkedy bol zavedený RESQL, dospelí účinnejšie reagujú, keď niekto nahlási násilie?
- odkedy bol zavedený RESQL, všimol/a som si, že v triede je menej násilia?

Na základe týchto otázok sa zostavil jeden index spokojnosti, ktorý slúžil ako miera spokojnosti v ďalších analýzach.

HODNOTENÉ OBLASTI FUNGOVANIA SYSTÉMU	% SPOKOJNÝCH
RESQL zlepšil bezpečnosť v škole	**38.9**
RESQL uľahčil komunikáciu medzi učiteľmi a žiakmi	**35.6**
RESQL povzbudil žiakov k nahlasovaniu rovesníckeho násilia	**43**
RESQL je pohodlný na používanie	**64.6**
RESQL poskytuje možnosť bezpečne nahlásiť ťažkú situáciu	**67.6**
odkedy bol zavedený RESQL, cítim sa v triede bezpečnejšie	**36.7**
odkedy bol zavedený RESQL, ochotnejšie si pomáhame	**32.9**
odkedy bol zavedený RESQL, dospelí účinnejšie reagujú, keď niekto nahlási násilie	**44.2**
odkedy bol zavedený RESQL, všimol/a som si, že v triede je menej násilia	**34**

Analýzy

V ďalšej časti správy vychádzajú analýzy z predpokladu, že systém možno spoľahlivo hodnotiť iba vtedy, keď sa zohľadní informácia o jeho skutočnej implementácii v danej škole. Inými slovami – len ťažko možno očakávať pozitívne alebo aspoň zmysluplné hodnotenie nástroja od žiakov, ktorí v podstate nemali príležitosť ho spoznať.

Ak žiaci nepočuli o systéme RESQL, nepamätajú si scenáre hodín, ktoré s nimi učitelia realizovali, nevedia, kde nájsť prístupový kód do aplikácie, ani nedostali žiadne pripomienky o možnosti systém používať – ich negatívne názory nemožno považovať za hodnotenie kvality RESQL. Sú skôr odrazom chýbajúceho dôsledného uplatňovania systému, nie jeho neúčinnosti. Preto budú ďalšie analýzy oddeľovať hodnotenie samotného nástroja od dôsledkov nedostatočnej implementácie.

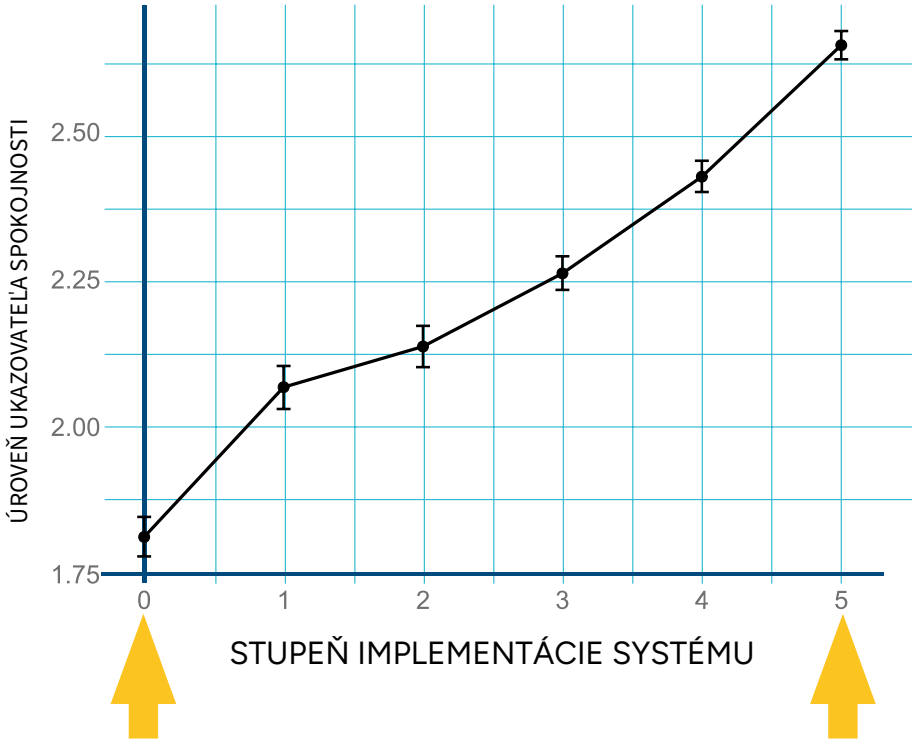

Spokojnosť so systémom
a stupeň implementácie

Analýza miery spokojnosti s používaním systému RESQL ukazuje veľmi zreteľný a konzistentný vzorec: **čím viac prvkov systému bolo v danej škole implementovaných, tým vyššiu mieru spokojnosti žiaci uvádzajú.** Tam, kde RESQL funguje viditeľne – kde o ňom žiaci počuli, kde používajú aplikáciu, kde sa uskutočnili hodiny a odovzdal sa kód školy – je spokojnosť oveľa vyššia ako v školách, v ktorých systém prakticky zavedený nebol.

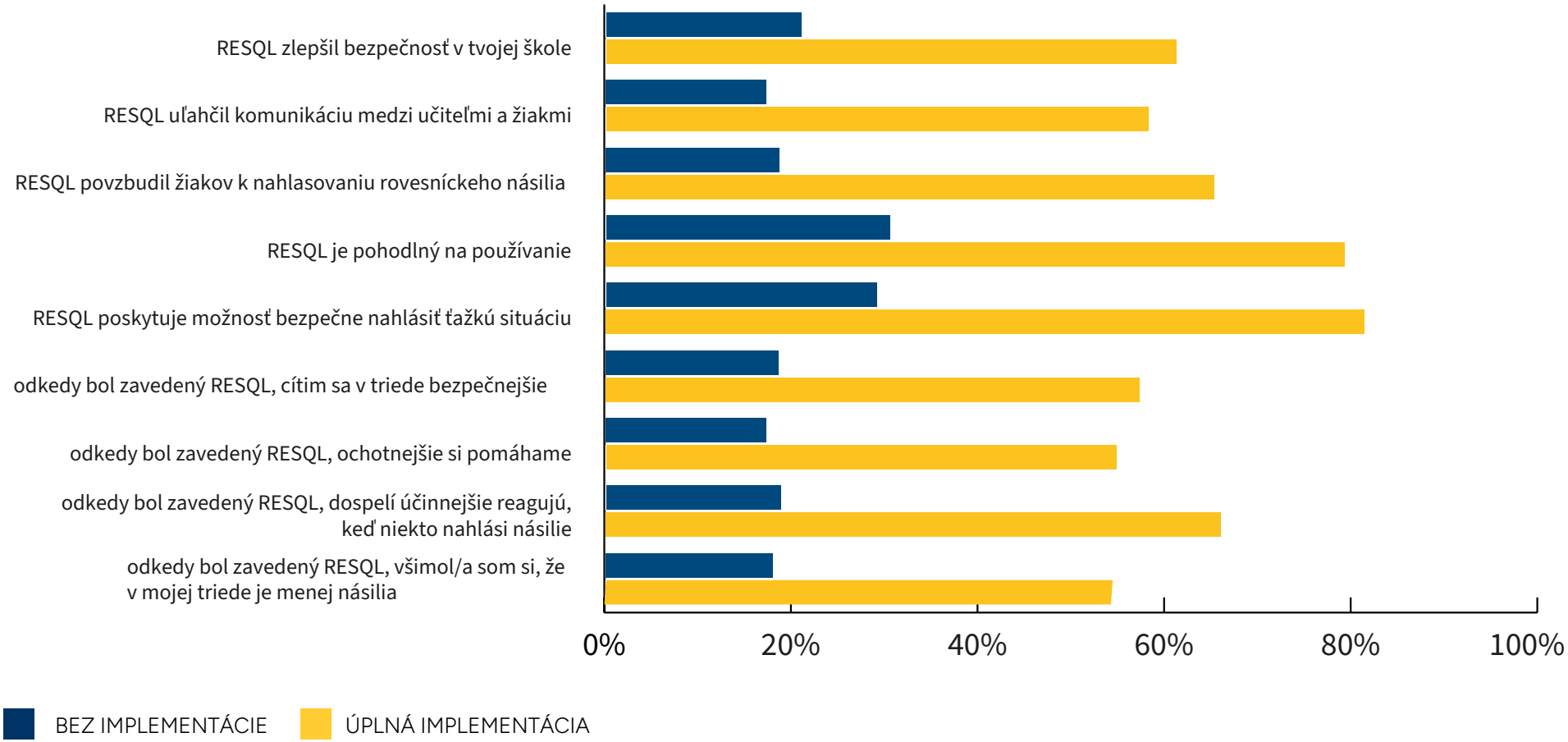
Navyše možno pozorovať, že každý ďalší zavedený prvok RESQL – bez ohľadu na to, či ide o informáciu od triedneho učiteľa, hodinu o násilí alebo pravidelné pripomienky – zvyšuje mieru spokojnosti žiakov.

Vzťah medzi spokojnosťou žiakov so systémom a stupňom jeho implementácie

Čím dôslednejšie škola
využíva nástroje RESQL,
tým zreteľnejšie žiaci hodnotia
systém ako potrebný, nápomocný
a hodný používania.

Podiel žiakov súhlasiacich s tvrdeniami o fungovaní systému

Analýza miery spokojnosti so systémom RESQL ukazuje zreteľný a konzistentný rozdiel medzi žiakmi, ktorí systém používali, a tými, ktorí po počiatočnom zavedení externými trénermi s ním nemali žiadny kontakt. V každej kategórii – bez ohľadu na to, či ide o bezpečnosť, komunikáciu, reakcie dospelých alebo vzájomnú pomoc v triede – ho tí, ktorí systém používali, hodnotia jednoznačne lepšie.

Najvýraznejším zistením je rozsah rozdielov. Napríklad 61% žiakov, ktorí RESQL používajú, si myslí, že systém zlepšil bezpečnosť v ich škole, zatiaľ čo medzi žiakmi, ktorí ho nepoužívajú, tento názor zastáva len 21%. Podobné pomery sa objavujú, keď sa pýtame na komunikáciu medzi žiakmi a učiteľmi – 58% používateľov tu vidí zreteľné zlepšenie, oproti iba 17% v skupine tých, ktorí systém nepoužívali.

V oblasti povzbudzovania k nahlasovaniu násilia je rozdiel ešte väčší. Až 65% žiakov, ktorí systém používali, tvrdí, že RESQL uľahčuje nahlasovanie ťažkých situácií, zatiaľ čo v skupine nepoužívajúcich je tohto názoru menej ako 19%. Inými slovami – tam, kde systém skutočne funguje, stáva sa reálnym kanálom komunikácie a podpory.

Žiaci, ktorí RESQL používajú, najvyššie hodnotia jeho pohodlnosť a pocit bezpečia pri nahlasovaní násilia. Približne 80% používateľov považuje systém za pohodlný na používanie a bezpečný, čo ukazuje, že aplikácia plní svoje kľúčové funkcie: je dostupná, jednoduchá a umožňuje chrániť anonymitu. Medzi žiakmi, ktorí ho nepoužívajú, sú tieto hodnoty viac než dvojnásobne nižšie.

Dôsledná implementácia systému RESQL účinne podporuje pozitívne vzťahy v triede.

Rovnako veľké rozdiely sa objavujú v oblasti klímy triedy. 57% používateľov uvádza, že odkedy bol zavedený RESQL, cíti sa v triede bezpečnejšie, a podobný počet si všíma aj väčšiu ochotu navzájom si pomáhať. V skupine nepoužívajúcich sú tieto hodnoty trojnásobne nižšie. Podobne vyzerá hodnotenie účinnosti reakcií dospelých – takmer 66% používateľov si myslí, že učitelia reagujú lepšie, keď niekto nahlási násilie, zatiaľ čo v skupine nepoužívajúcich si to myslí menej ako 19%.

Napokon, rozdiely sú viditeľné aj vo vnímaní samotného násilia v triede: viac ako polovica používateľov zaznamenáva jeho pokles, zatiaľ čo v skupine nepoužívateľov – menej ako pätina.

Porovnanie týchto výsledkov vedie k jednoznačnému záveru: **spokojnosť s RESQL a jeho pozitívne hodnotenie sa objavujú tam, kde systém skutočne funguje a používa sa.** Žiaci, ktorí mali s nástrojom reálny kontakt, vidia zlepšenie bezpečnosti, komunikácie, reakcií dospelých a klímy triedy. Tam, kde sa systém v praxi neuplatnil, len ťažko očakávať, že ho žiaci budú hodnotiť dobre – keďže nezažili žiadnu z jeho funkcií.

Dynamika zmeny

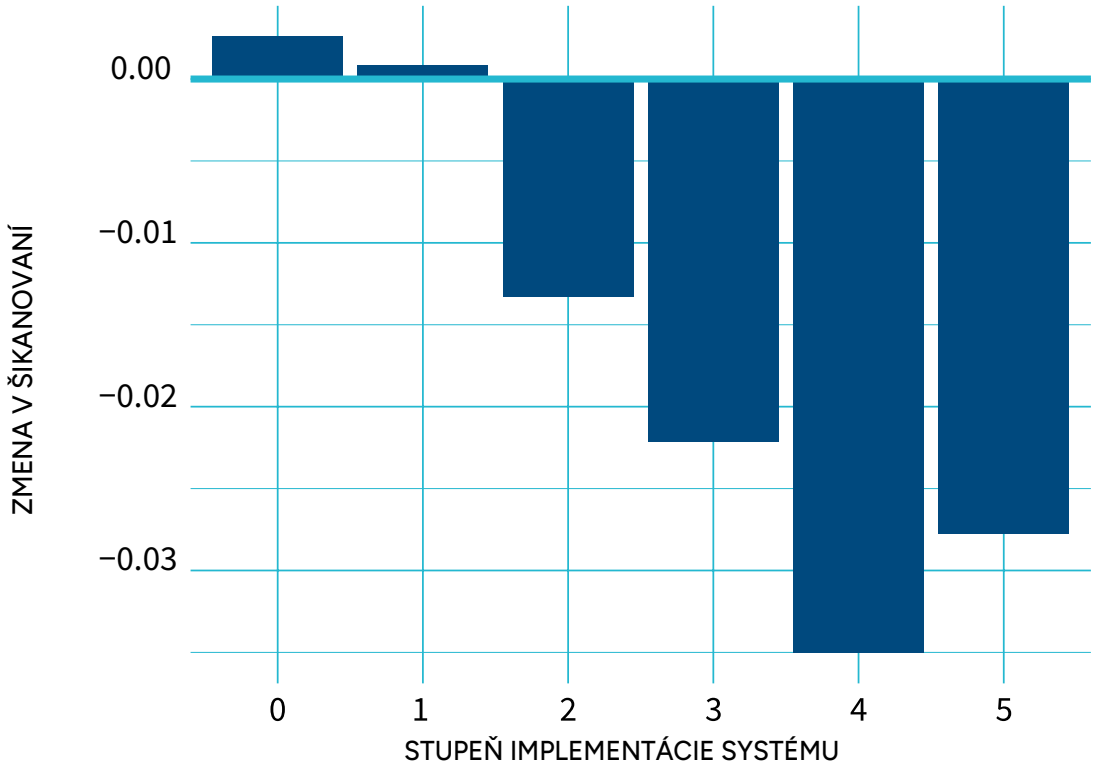
Nižšie uvádzame sériu výsledkov meraní týkajúcich sa zmeny. Dáta mali hierarchickú štruktúru (žiaci sú vnorení v skúmaných triedach), preto sa použili lineárne modely so zmiešanými efektmi (Bates a kol., 2015; R Core Team, 2025), ktoré umožňujú súčasne zohľadniť závislosti vyplývajúce zo zhlukovej štruktúry dátového súboru a odhadnúť zmenu v čase pre každú triedu.

Vysoká úroveň implementácie
systému RESQL reálne
a výrazne prispieva k poklesu
šikanovania v škole.

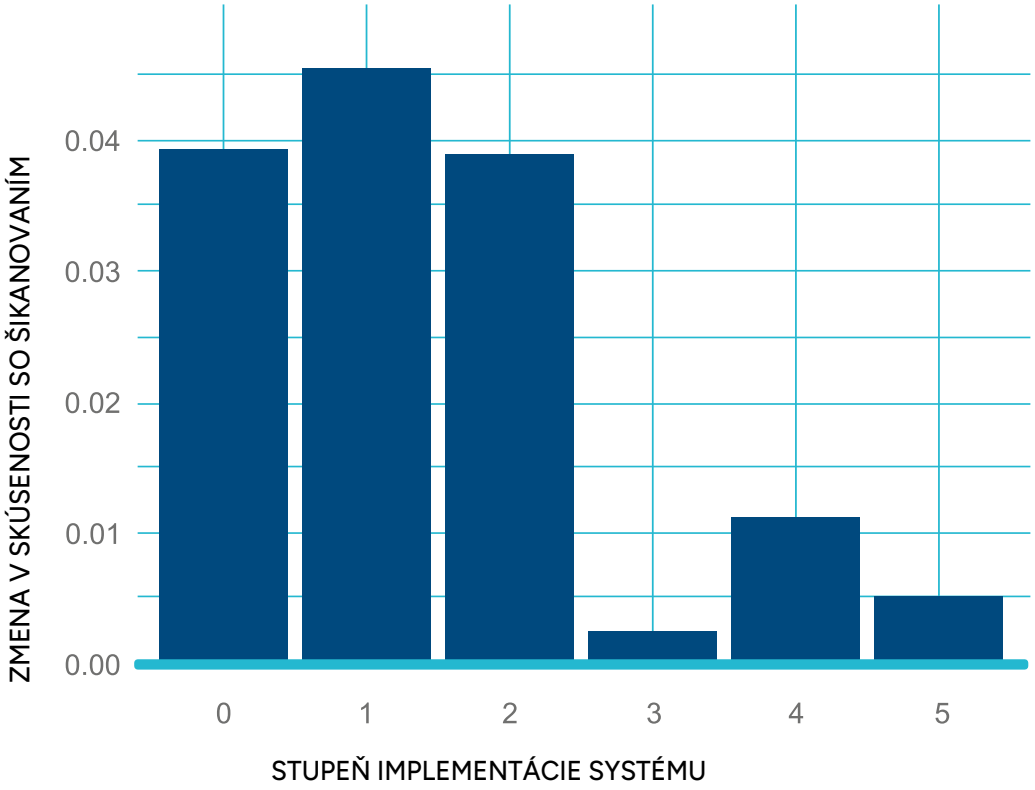
RESQL ZNIŽUJE MIERU NEPRIATEĽSTVA A PRENASLEDOVANIA

Výsledky ukazujú, že v školách s najnižším stupňom implementácie systému nedošlo k významnej zmene intenzity doberania si. Veľkosti efektu potvrdzujú, že k reálnej zmene nedošlo. V skupinách, v ktorých sa zaviedli dva alebo tri prvky systému, sa zaznamenal mierny pokles doberania si. Výraznejší pokles sa naopak objavil v školách, v ktorých sa realizovali štyri alebo päť prvkov systému. Zhrnuté, analýza ukazuje, že tam, kde bol ukazovateľ implementácie najvyšší, sa medzi začiatkom a koncom roka zaznamenalo významné zníženie doberania si medzi rovesníkmi. V školách, v ktorých sa zaviedlo menej prvkov programu, boli zmeny minimálne alebo nevýznamné. Výsledky naznačujú, že vyšší stupeň zavedenia programu súvisí s výraznejším pozitívnym vplyvom na sociálnu klímu triedy.

ŠIKANOVANIE – INCIDENTY

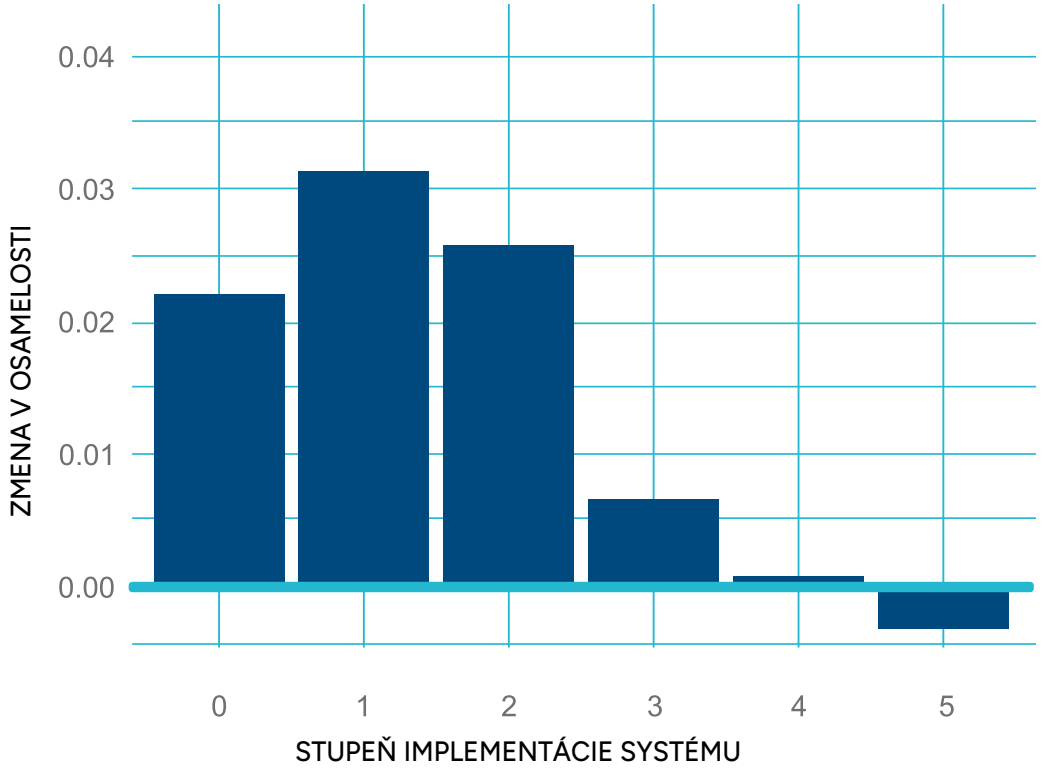
Vo všetkých skúmaných triedach skúsenosť s rovesníckym násilím počas školského roka narastala, no tam, kde sa používal systém RESQL, bol tento nárast zreteľne miernejší. V školách, ktoré zaviedli aspoň časť prvkov systému, žiaci častejšie dokázali rozpoznať a nahlásiť násilie a dynamika narastania problémového správania bola oveľa menej prudká ako tam, kde RESQL nefungoval.

RESQL CHRÁNI PRED OSAMELOSŤOU

Analýza zmien v pocite osamelosti ukazuje, že vo väčšine škôl sa žiaci postupom času cítili čoraz osamelejší a odcudzenejší. Je to prirodzený vzorec pozorovaný v mnohých výskumoch – v priebehu školského roka narastá napätie vo vzťahoch, skupiny sa uzatvárajú a žiaci, ktorí majú ťažkosti v kontaktoch s rovesníkmi, začínajú pociťovať rastúci odstup. Tento obraz sa však výrazne líši v školách, ktoré systém RESQL zaviedli v plnom rozsahu. Tam bol nárast pocitu osamelosti minimálny a v mnohých prípadoch sa vôbec neobjavil.

V triedach so stredným stupňom implementácie systému bol trend nárastu pocitu osamelosti nepatrný, zatiaľ čo v školách s najvyšším stupňom implementácie zostávala úroveň deklarovanej osamelosti stabilná alebo dokonca mierne klesala. Môže to svedčiť o tom, že RESQL – prostredníctvom zvýšenej všímavosti dospelých, dostupnosti podpory a väčšej otvorenosti voči nahlasovaniu ťažkých situácií – vytvára podmienky priaznivé pre integráciu a znižovanie vylúčenia.

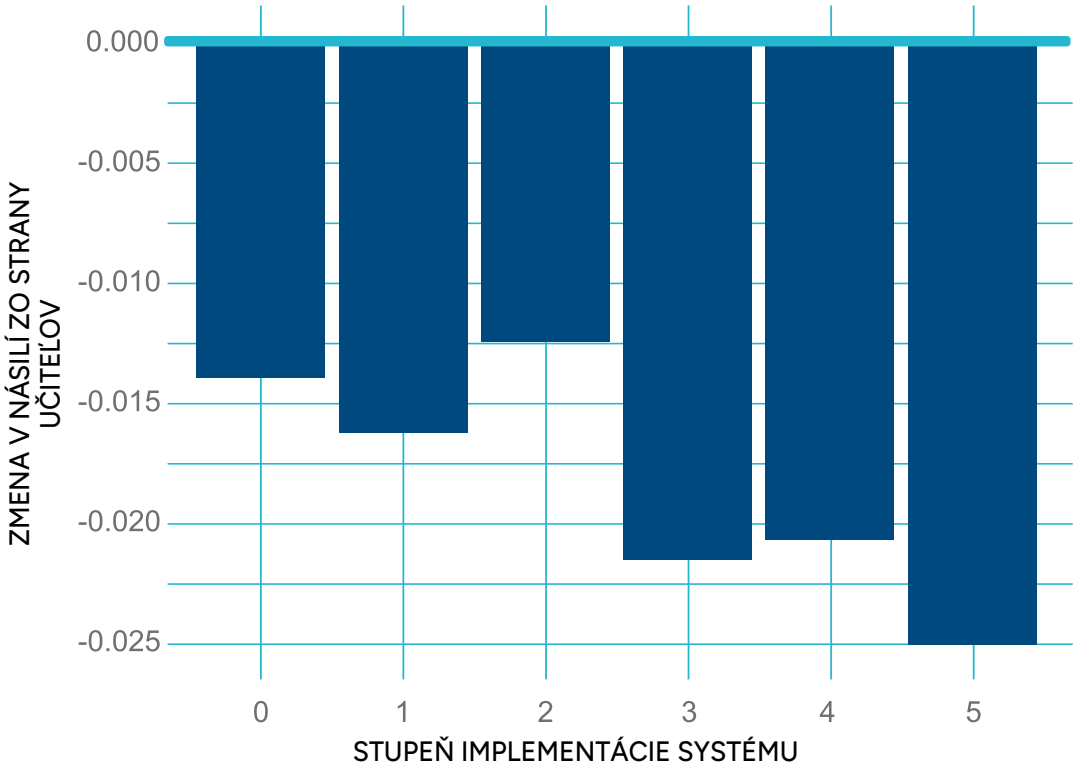

Zatiaľ čo vo väčšine škôl žiaci postupne zažívali narastajúcu osamelosť, tam, kde bol systém RESQL zavedený dôsledne, bol nárast pocitu osamelosti výrazne obmedzený a v časti škôl táto úroveň dokonca klesla. Tieto výsledky naznačujú, že komplexná implementácia systému môže plniť ochrannú funkciu tým, že podporuje žiakov pri budovaní lepších vzťahov a udržiavaní pocitu spolupatričnosti s triedou.

NÁSILNÉ SPRÁVANIE ZO STRANY UČITEĽOV

Analýza zmien v násilnom správaní zo strany učiteľov ukazuje veľmi pozitívnu tendenciu. Vo všetkých skúmaných školách takéto správanie s plynutím školského roka postupne slablo, čo je samo osebe dobrá správa a svedčí o zlepšení kvality vzťahov v školskom prostredí.

Zároveň najvýraznejšie oslabenie tohto nežiaduceho správania pozorujeme tam, kde školy zaviedli systém RESQL. V školách, ktoré systém aktívne využívajú, je pokles násilia zo strany učiteľov najstabilnejší a najkonzistentnejší. To naznačuje, že RESQL nielen podporuje nahlasovanie rovesníckeho násilia, ale môže prispievať aj k zlepšeniu klímy vo vzťahu dospelý – žiak a obmedzovať správanie, ktoré narúša pocit bezpečia mladých ľudí.

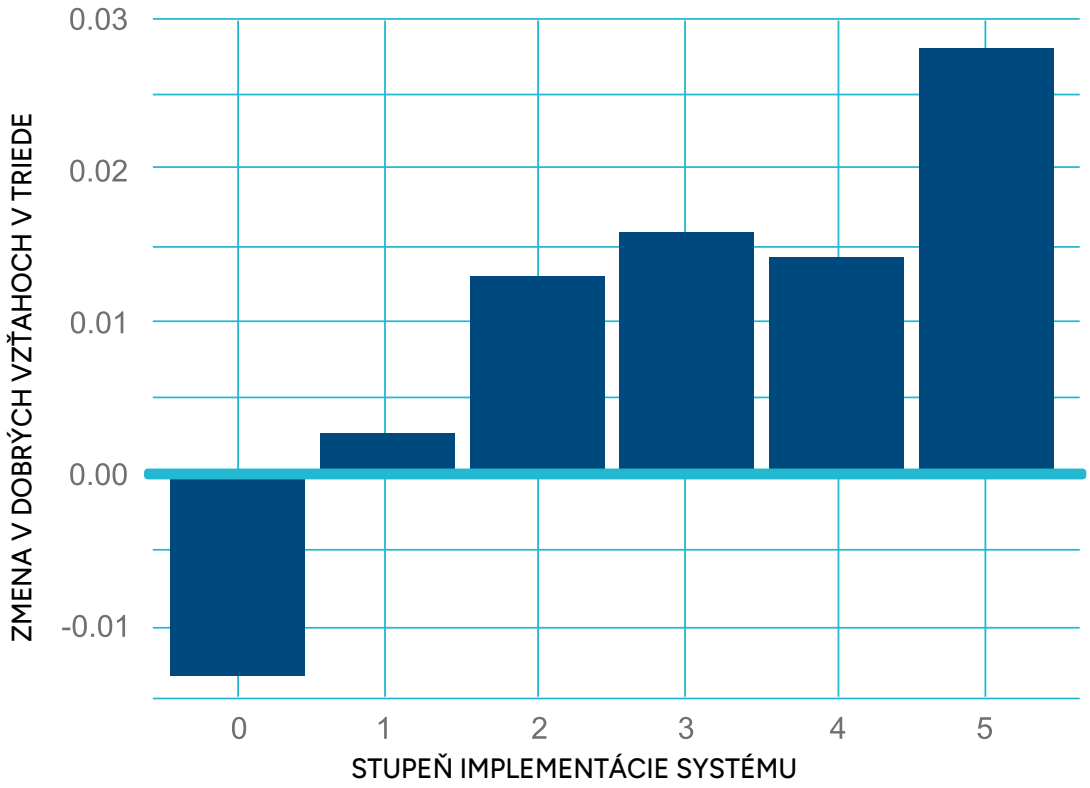

Náš výskum ukazuje, že už aj základná implementácia systému RESQL v škole zlepšuje postoj učiteľov k žiakom.

RESQL PODPORUJE DOBRÉ VZŤAHY V TRIEDE

Analýza ukazuje veľmi zreteľný vzorec: tam, kde bol systém RESQL skutočne implementovaný, sa vzťahy medzi žiakmi v priebehu školského roka zlepšovali. Žiaci častejšie uvádzali vzájomnú láskavosť, lepšiu spoluprácu a silnejší pocit spolupatričnosti v triede.

Úplne inak vyzerá situácia v školách, ktoré systém nevyužívali. V tamojších triedach sa atmosféra postupne zhoršovala – žiaci menej často uvádzali dobré vzťahy a sociálna klíma bola čoraz menej priateľská. To jasne ukazuje, že RESQL nielen pomáha reagovať na ťažké situácie, ale podporuje aj každodenné pozitívne vzťahy, ktoré rozhodujú o kvalite školského života.

Efekty fungovania systému

Efekty fungovania systému

pre čiastkové ukazovatele

Modely efektívnosti fungovania systému uvedené vyššie sa v súlade s metodikou analýzy dát o žiakoch zoskupených v školských triedach, prijatou vo vzdelávacom výskume, realizovali na celkových ukazovateľoch škál pomocou lineárnych modelov so zmiešanými efektmi. Tento typ analýz umožňuje – pri zohľadnení zložitej štruktúry dát – presne zobraziť efekty. Žiaľ, použité súhrnné indexy sú na interpretáciu neintuitívne. Preto nižšie uvádzame súbor grafov, ktoré na konkrétnych príkladoch otázok kladených skúmaným žiakom ukazujú efekty používania systému v každodennom fungovaní školy. Pri vizualizácii efektov sme zohľadnili stupeň implementácie (bez implementácie, chápané ako nevyužívanie systému RESQL, vs. úplná implementácia, znamenajúca realizáciu všetkých jeho prvkov) a premennú označujúcu príslušnosť k skupine neuroatypických žiakov. Prečo práve túto kategóriu? Z našich analýz vyplýva, že neuroatypickí žiaci sú mimoriadne silno ohrození šikanovaním a školskými ťažkosťami.

Rovesnícke násilie postihuje najmä neuroatypických žiakov, ktorí častejšie ako ich rovesníci zažívajú jeho rôzne formy, a to má reálny vplyv na ich zdravie a vzdelávacie šance. Vieme však, že šikanovaniu sa dá účinne predchádzať – existujú overené nástroje. Ako ukazuje táto správa, kľúčové odporúčanie je jednoduché: zavádzajme dostupné riešenia a používajme ich dôsledne – potom reálne zlepšenie bezpečnosti, kvality komunikácie a klímy v triedach pocíti celá školská komunita.

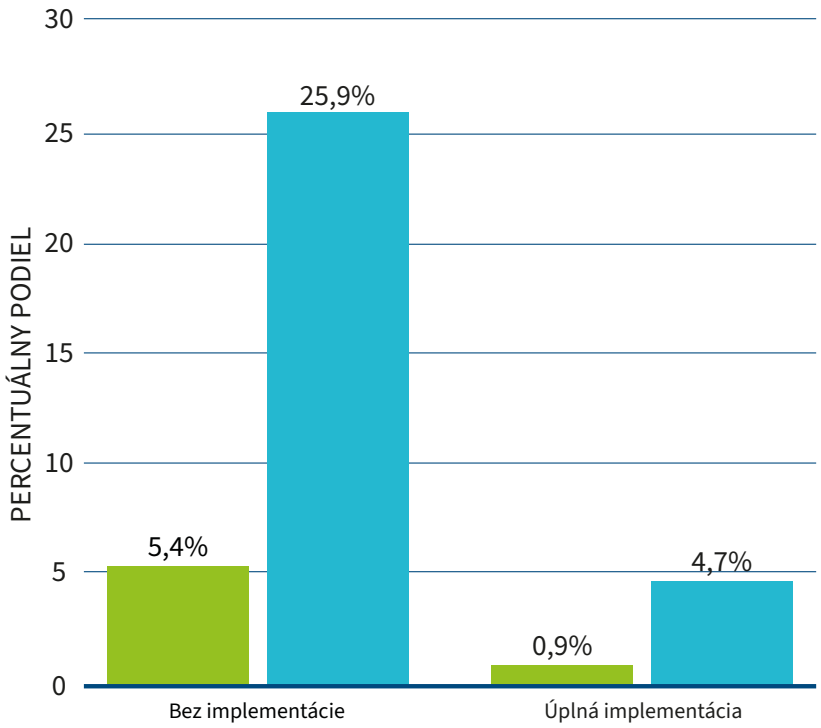
Adam Zieliński,
vedúci výskumu a vývoja,
Nadácia Jim

NEUROATYPICKOSŤ

NIE

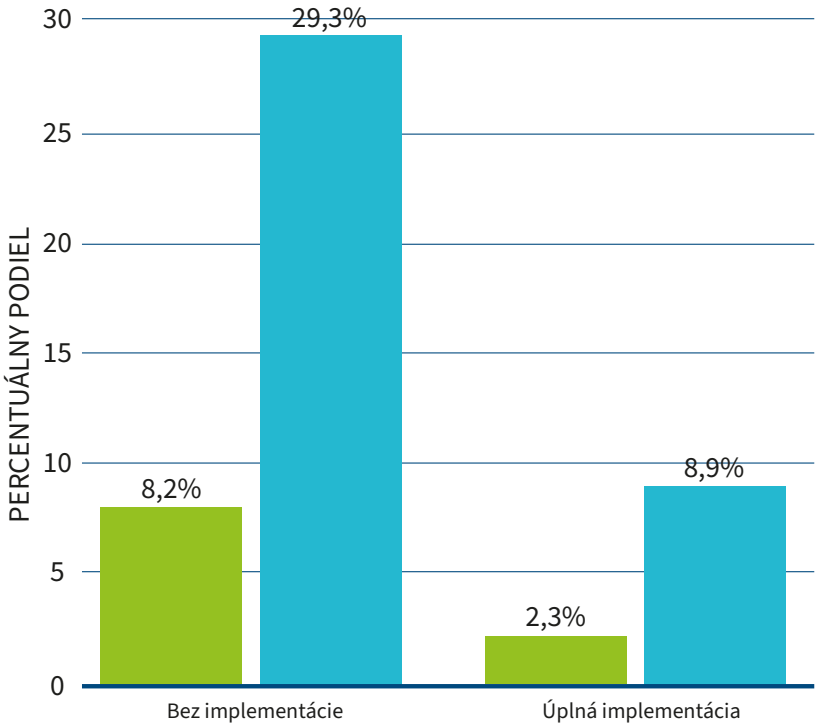
ÁNO

Bili ma alebo kopali, aby mi spôsobili bolesť alebo trápenie

NA ZÁKLADE UKAZOVATEĽA IMPLEMENTÁCIE SYSTÉMU RESQL

Doberali si ma alebo mi nadávali spôsobom, ktorý sa mi nepáčil

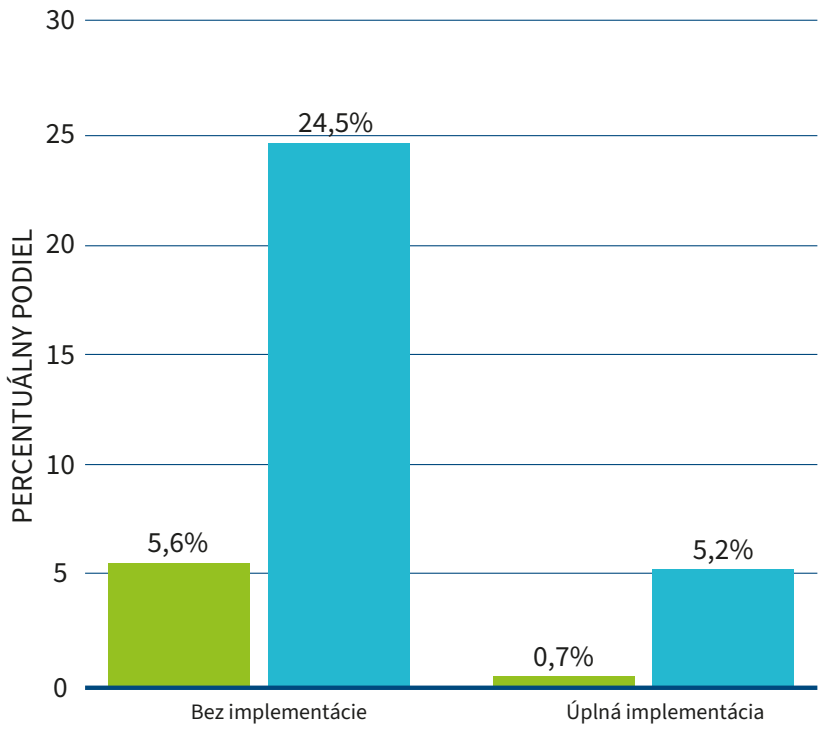
NA ZÁKLADE UKAZOVATEĽA IMPLEMENTÁCIE SYSTÉMU RESQL

NEUROATYPICKOSŤ

NIE

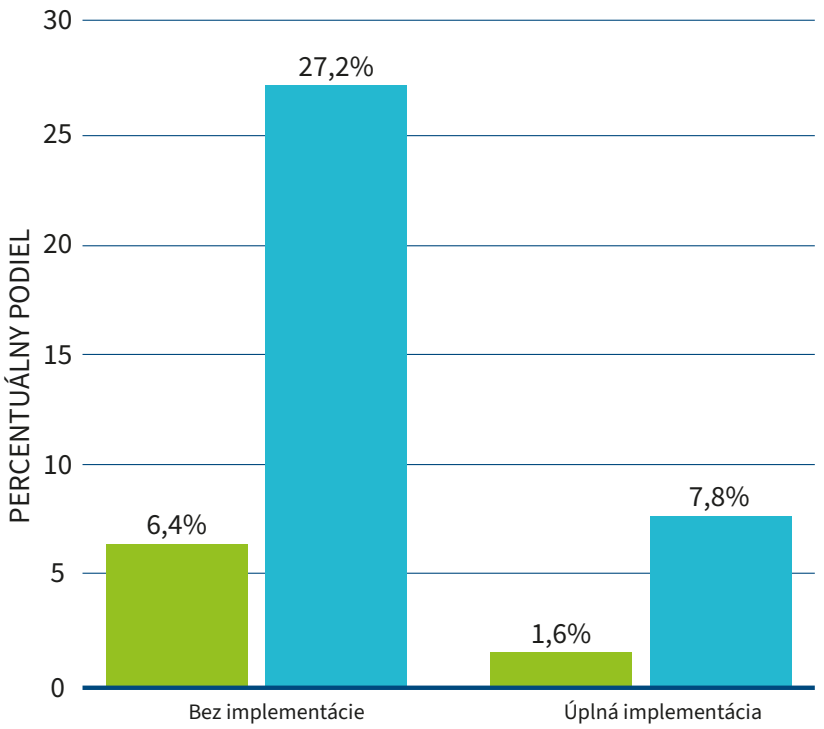
ÁNO

Strkali do mňa tak silno, že ma to bolelo

NA ZÁKLADE UKAZOVATEĽA IMPLEMENTÁCIE SYSTÉMU RESQL

Zosmiešňovali ma a nepáčilo sa mi to

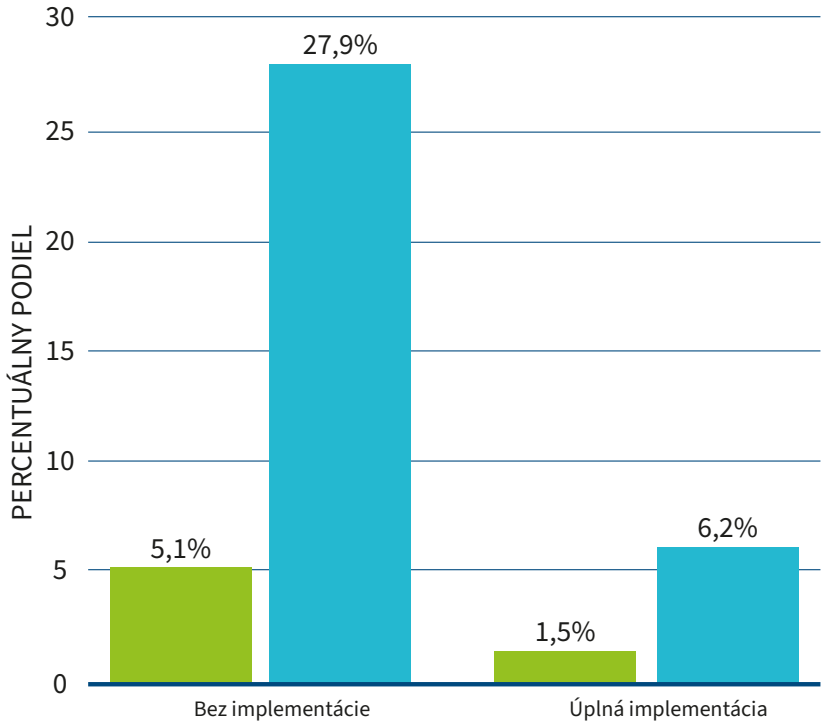
NA ZÁKLADE UKAZOVATEĽA IMPLEMENTÁCIE SYSTÉMU RESQL

NEUROATYPICKOSŤ

NIE

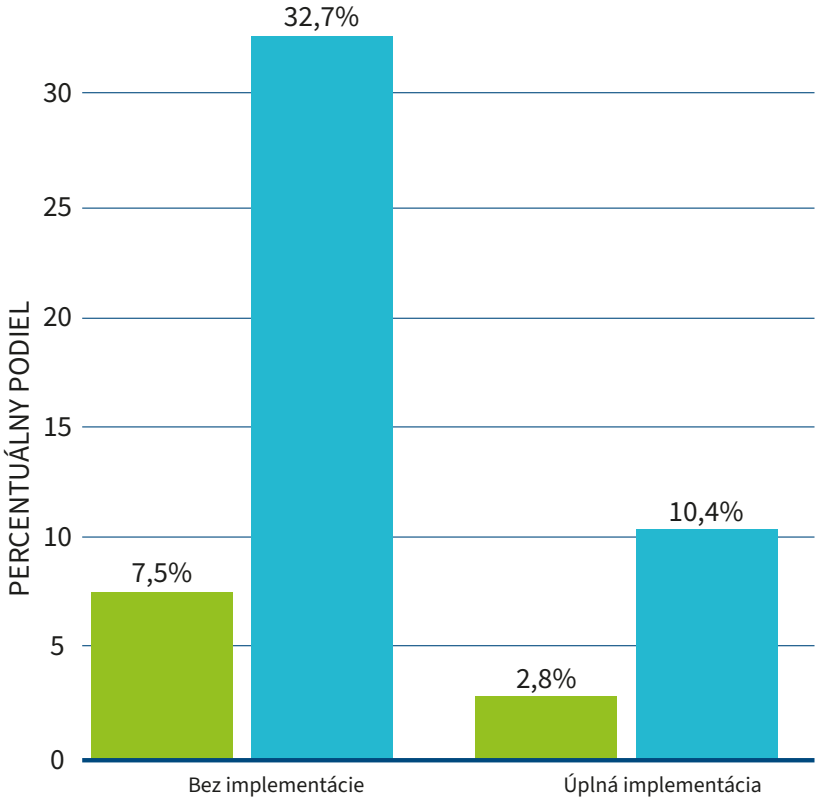
ÁNO

Vylučovali ma zo spoločných aktivít alebo mi nedovolili tráviť s nimi čas cez prestávky

NA ZÁKLADE UKAZOVATEĽA IMPLEMENTÁCIE SYSTÉMU RESQL

Vylučovali ma zo svojej skupiny

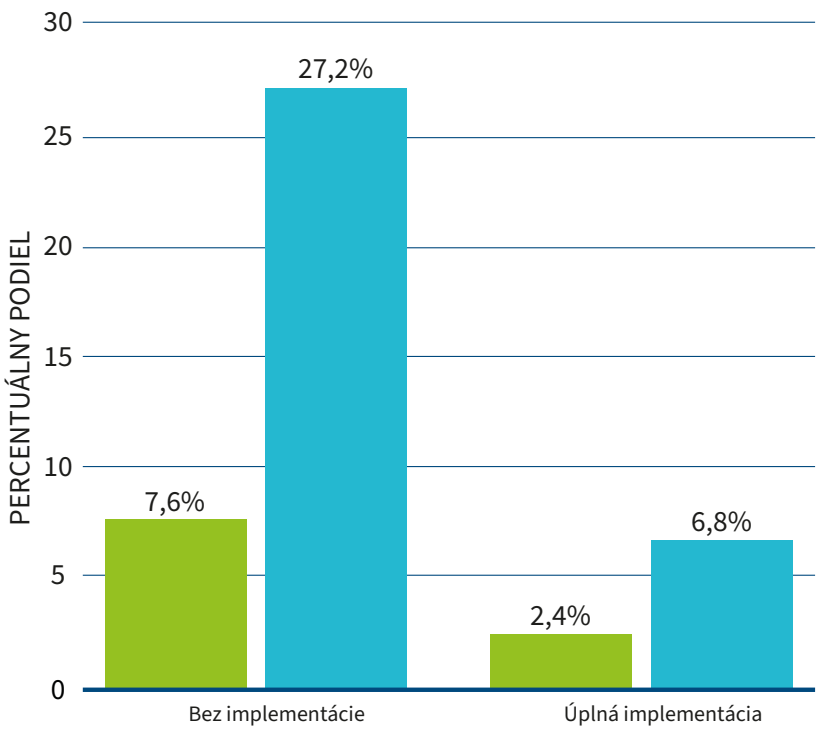
NA ZÁKLADE UKAZOVATEĽA IMPLEMENTÁCIE SYSTÉMU RESQL

NEUROATYPICKOSŤ

NIE

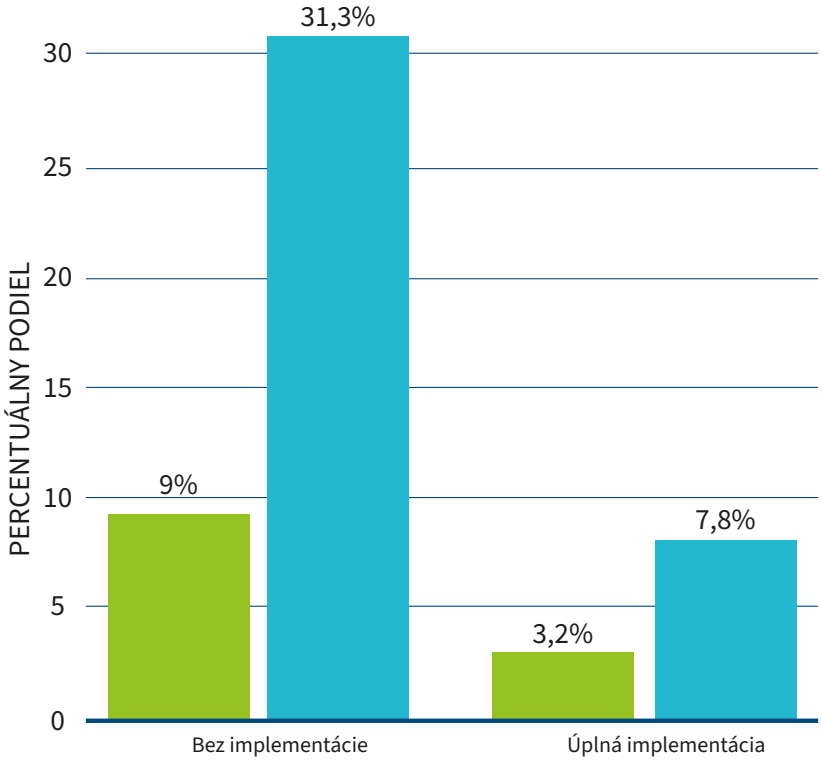
ÁNO

Brali mi veci

NA ZÁKLADE UKAZOVATEĽA IMPLEMENTÁCIE SYSTÉMU RESQL

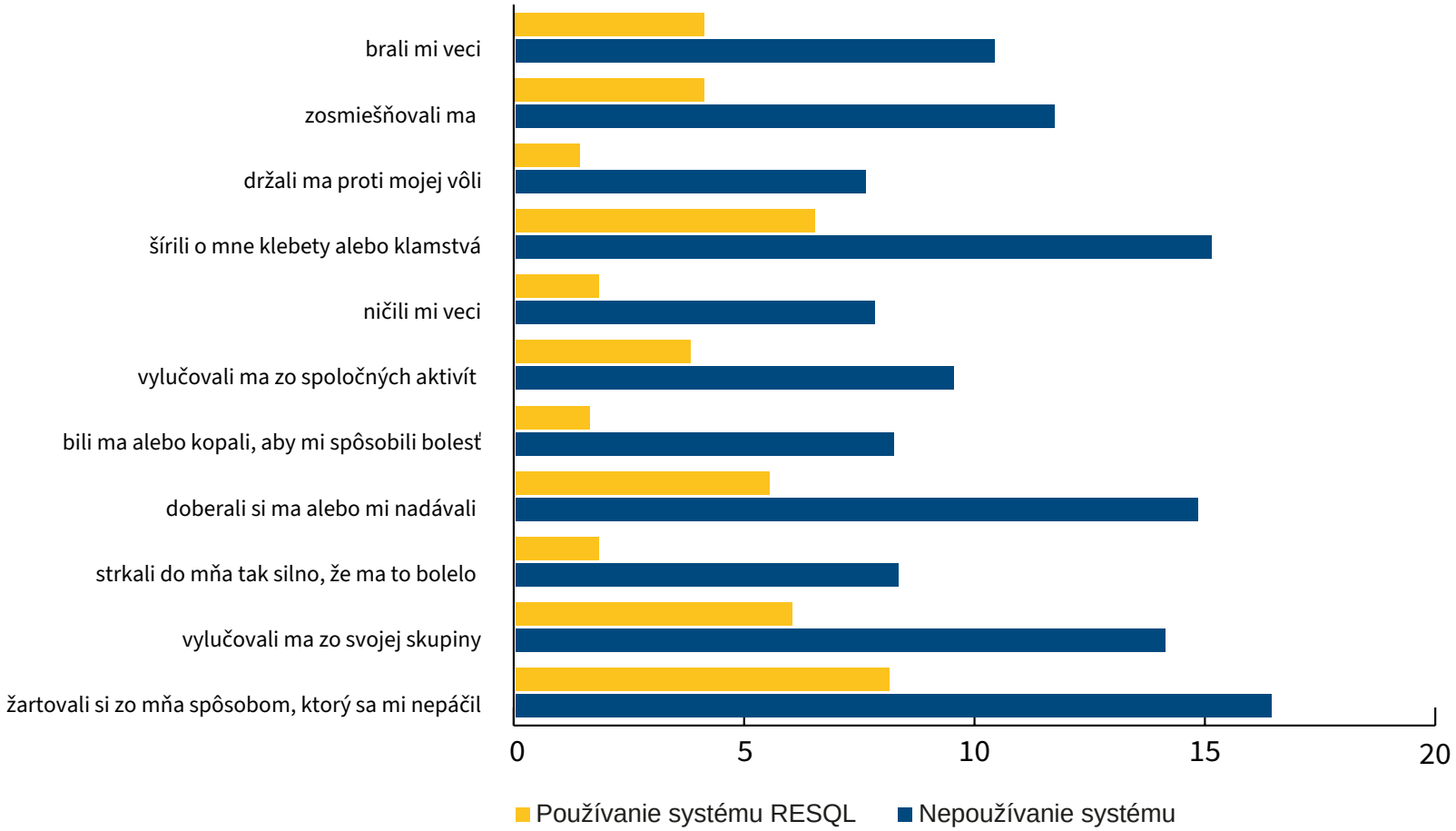
Šírili o mne klebety alebo klamstvá

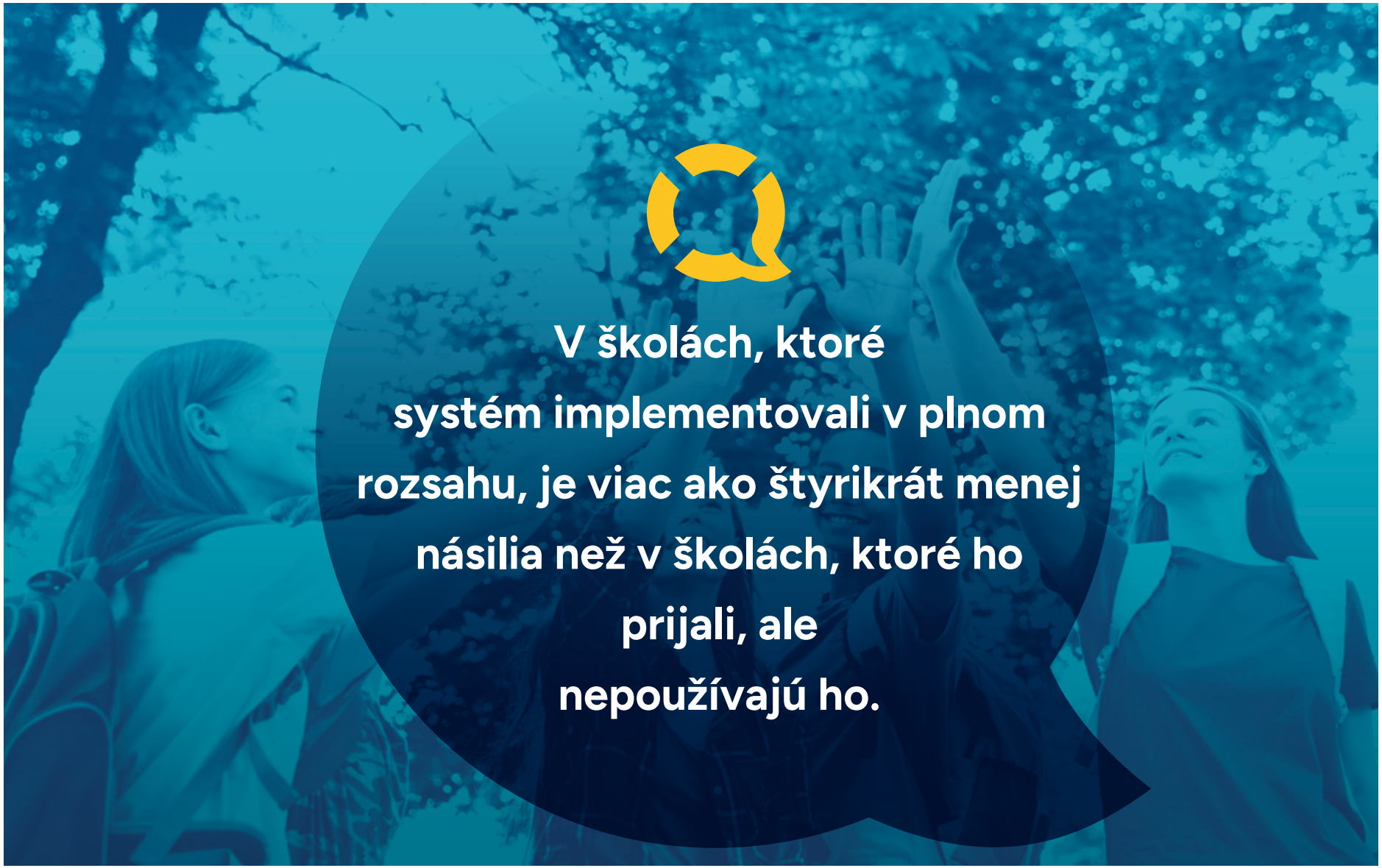

NA ZÁKLADE UKAZOVATEĽA IMPLEMENTÁCIE SYSTÉMU RESQL

Násilné správanie žiakov

na konci školského roka

V školách, ktoré
systém implementovali v plnom
rozsahu, je viac ako štyrikrát menej
násilia než v školách, ktoré ho
prijali, ale
nepoužívajú ho.

Údaje o spokojnosti žiakov s fungovaním RESQL ukazujú niečo mimoriadne jasné: tam, kde sa systém implementuje a reálne používa, vidia žiaci veľký rozdiel vo svojom školskom živote. Vezmime si napríklad pocit bezpečia. V školách, ktoré RESQL nevyužívajú, si iba **20,9%** žiakov myslí, že sa situácia v ich škole zlepšila. Naproti tomu tam, kde systém funguje, sa tento podiel strojnásobuje – až na **61,1%.** Nie je to minimálna zmena. Je to signál: niečo reálne začína fungovať.

Podobne je to s komunikáciou medzi učiteľmi a žiakmi. V školách bez úplnej implementácie systému RESQL vidí zlepšenie sotva **17,2%** žiakov. V školách, ktoré systém používajú – **58,1%**. Teda väčšina. Žiaci hovoria otvorene: dospelí začínajú lepšie počúvať, rýchlejšie reagovať a efektívnejšie komunikovať.

A ako je to s rovesníckym násilím? Tu sú výsledky ešte jednoznačnejšie. V školách, ktoré systém nepoužívajú, si iba **18,6%** žiakov myslí, že RESQL povzbudzoval k nahlasovaniu násilia. V školách, kde systém funguje, to tvrdí už **65,2%** žiakov. Teda takmer dve tretiny. To ukazuje, že kanály na nahlasovanie neležia „mŕtve" – fungujú a prinášajú podporu.

Kľúčové prvky fungovania systému tiež vychádzajú pozitívne. RESQL ako nástroj pohodlný na používanie hodnotí **79,2%** žiakov, ktorí ho používajú (oproti iba **30,4%** v školách, ktoré systém nepoužívajú). Možnosť bezpečne nahlásiť ťažkú situáciu oceňuje až **81,3%** žiakov v školách s vysokou úrovňou implementácie systému RESQL – štyrikrát viac ako v školách s nízkou úrovňou jeho využívania.

Žiaci si všímajú aj zmeny v každodennom fungovaní triedy. V školách, ktoré systém RESQL aktívne využívajú, **57,2%** žiakov uvádza, že sa cítia bezpečnejšie, a **54,7%** hovorí, že si ochotnejšie pomáhajú. V školách bez úplnej implementácie systému sa tieto výsledky pohybujú okolo necelých **18%.** To je priepasť – s veľmi konkrétnymi dôsledkami.

Najvýrečnejšie je však to, čo sa týka samotnej podstaty programu: zníženia násilia. V školách s nízkou úrovňou implementácie systému RESQL si zlepšenie všíma iba **17,9%** žiakov. V školách, kde sa systém aktívne používa – **54,3%**. Viac ako polovica. To už nie je otázka presvedčenia, ale reálnych zmien v tom, ako vyzerá život mladých ľudí v týchto triedach.

Zhrnuté: údaje hovoria jasne. RESQL funguje tam, kde sa používa.

Žiaci sa cítia bezpečnejšie, majú pocit väčšej podpory, častejšie môžu nahlásiť ťažké situácie a klíma triedy sa zlepšuje spôsobom, ktorý väčšina z nich vníma. Bez úplnej implementácie systému RESQL sú tieto pozitívne zmeny oveľa zriedkavejšie – a týkajú sa len malých skupín žiakov. Program teda nie je doplnkom školskej reality. Reálne ju mení.

Komunikácia s učiteľmi je lepšia

Školy s nízkou úrovňou implementácie RESQL
17,2%
ÁNO

Školy s vysokou úrovňou implementácie RESQL
58,1%
ÁNO

Školy s vysokou úrovňou implementácie RESQL
61,1%
ÁNO

Školy s nízkou úrovňou implementácie RESQL
20,9%
ÁNO

Bezpečnosť v mojej škole sa zlepšila

Školy s vysokou úrovňou implementácie RESQL
65,2%
ÁNO

RESQL motivuje nahlasovať násilie

Školy s nízkou úrovňou implementácie RESQL
18,6%
ÁNO

Školy s vysokou úrovňou implementácie RESQL
79,2%
ÁNO

RESQL je pohodlný na používanie

Školy s vysokou úrovňou implementácie RESQL
81,3%
ÁNO

RESQL umožňuje bezpečne nahlásiť šikanovanie

Školy s vysokou úrovňou implementácie RESQL
54,3%
ÁNO

V mojej triede je menej násilia

Školy s nízkou úrovňou implementácie RESQL
17,9%
ÁNO

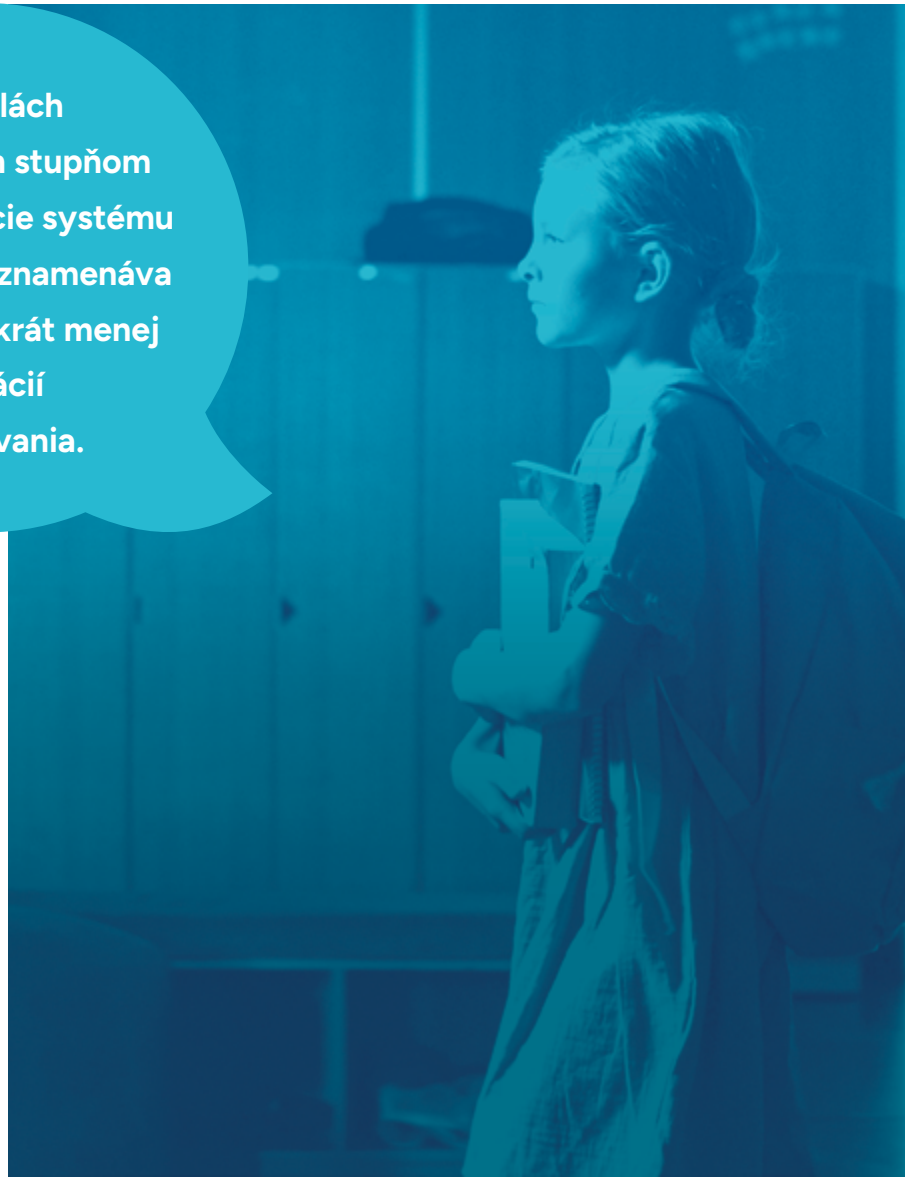
ÁNO
54,7%
Školy s vysokou úrovňou implementácie RESQL
57,2%
ÁNO

Ochotnejšie si pomáhame

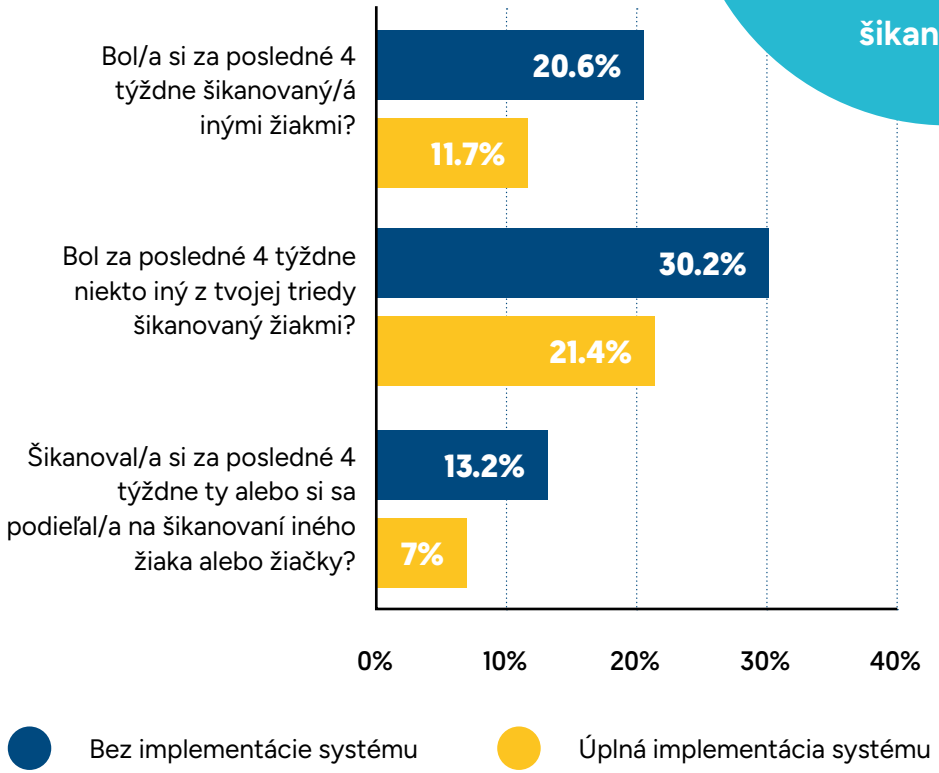
18%
Školy s nízkou úrovňou implementácie RESQL

V škole sa cítim bezpečnejšie

V školách s najvyšším stupňom implementácie systému RESQL sa zaznamenáva takmer dvakrát menej situácií šikanovania.

Šikanovanie a stupeň implementácie RESQL

Výsledky správy jednoznačne ukazujú, že bezpečnosť žiakov rastie tam, kde školy s RESQL reálne pracujú – kde nástroj nie je doplnkom, ale súčasťou každodennej starostlivosti o vzťahy. Práve dôsledná implementácia systému spôsobuje, že násilie slabne až štvornásobne a žiaci častejšie pociťujú podporu, bezpečie a spolupatričnosť s triedou. Ako Nadácia UNIQA veríme, že žiadna technológia nenahradí angažovanosť dospelých, môže ju však posilniť – tým, že školám dá konkrétne riešenia, postupy a odvahu konať. Preto školy podporujeme nielen nástrojmi, ale aj odborne. Výskum potvrdzuje, že tam, kde RESQL naozaj funguje, sú mladí ľudia menej osamelí a ich každodenné fungovanie v škole sa reálne zlepšuje. To je zmena, ktorá má význam.

Agnieszka Durst-Wilczyńska,
predsedníčka predstavenstva Nadácie UNIQA

Šikanovanie:

zažívanie, svedectvo a páchanie

Údaje o skúsenostiach so šikanovaním za štyri týždne pred vyplnením dotazníka ukazujú zreteľný a konzistentný vzorec: tam, kde sa systém RESQL používa, sa rovesnícke násilie vyskytuje zriedkavejšie. A nie „trochu" zriedkavejšie – ale citeľne, pozorovateľne, a to prakticky na každej úrovni.

Začnime najdôležitejšou otázkou: koľko žiakov sa stalo obeťou šikanovania? V školách bez úplnej implementácie systému RESQL takúto situáciu uvádza **20,6% žiakov** – teda prakticky každý piaty. To je veľmi veľa. Naproti tomu v školách s úplnou implementáciou tento ukazovateľ klesá na **11,7%**, teda takmer o polovicu. Tak vyzerá reálny rozdiel v každodennej bezpečnosti žiakov.

Žiaci sa však nevyjadrujú len k situáciám, v ktorých sami zažili násilie. Keď sa pýtame, či videli, že niekto iný v ich triede bol šikanovaný, rozdiel je tiež významný. V školách bez úplnej implementácie systému takúto situáciu zaznamenáva **30,2% žiakov** – takmer tretina triedy. V školách, ktoré RESQL používajú, tento ukazovateľ klesá na **21,4%**. V triedach s úplnou implementáciou RESQL je teda násilie nielen menej často namierené proti jednotlivcom, ale je aj menej viditeľné v sociálnom priestore.

Najvýrečnejší rozdiel sa však týka páchania – teda priznania, že sa človek sám podieľal na šikanovaní. V školách, ktoré systém neimplementovali v plnom rozsahu, sa k používaniu násilia priznáva **13,2% žiakov**, teda viac ako každý desiaty. V školách s úplnou implementáciou RESQL je to **7%,** teda výrazne menej, a to takmer o polovicu. To je mimoriadne dôležitá informácia: RESQL nielen chráni obete, ale ovplyvňuje aj správanie tých, ktorí by sa mohli stať páchateľmi. Keď v škole funguje systém reagovania na násilie a jeho nahlasovania, samotná ochota správať sa ubližujúco zreteľne klesá.

Všetky tri analyzované pohľady na šikanovanie ukazujú rovnaký smer: tam, kde funguje RESQL, je násilia menej, vyskytuje sa zriedkavejšie a je spoločensky menej akceptované. Nie sú to kozmetické rozdiely, ale reálna zmena sociálnej klímy, ktorá ovplyvňuje každodenný život žiakov. V školách bez úplnej implementácie systému je ubližovanie druhým viditeľnejšie, častejšie prežívané a častejšie páchané. V školách, ktoré RESQL používajú, všetky tieto javy slabnú. To ukazuje, že RESQL nielen pomáha reagovať, ale aj reálne zužuje priestor, v ktorom by sa násilie mohlo rozvíjať.

Inštalácia aplikácie

vo vlastnom telefóne

Najdôležitejší záver je jednoduchý: implementácia systému RESQL priamo súvisí s používaním aplikácie.

Údaje o inštalácii aplikácie RESQL v telefónoch žiakov ukazujú veľmi zreteľný a v podstate intuitívny vzorec: **používanie aplikácie rastie priamo úmerne s úrovňou implementácie systému v škole**. Je to logické – no zároveň veľmi dôležité, pretože to ukazuje, že systém funguje len tam, kde ho naozaj začali používať.

V školách, ktoré RESQL neimplementovali, si aplikáciu nainštalovali iba **3,6%** žiakov. Inými slovami: takmer nikto. Ťažko očakávať, že žiaci budú používať nástroj, ku ktorému nemajú reálny prístup – ak škola nespustila systém, neodovzdala prístupové kódy a neinformovala, ako aplikácia funguje, žiaci nemajú možnosť ju používať. Nie je to výsledok ich rozhodnutia, ale dôsledok chýbajúcej implementácie systému.

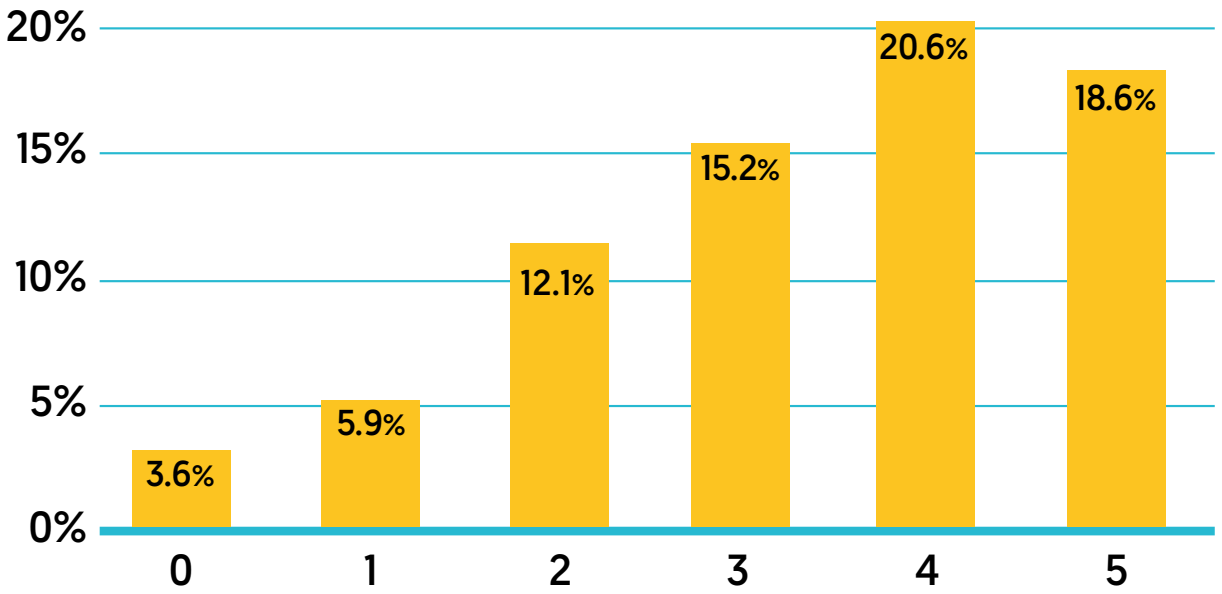
Keď však systém začne fungovať v školskej praxi, ukazovatele inštalácie rastú veľmi rýchlo. Na úrovni implementácie 1 si aplikáciu inštaluje už **5,9%** žiakov, na úrovni 2 – **12,1%,** a pri úrovni 3 dosahuje tento ukazovateľ **15,2%.** To znamená, že s každým ďalším prvkom implementácie sa systém stáva pre žiakov prítomnejším, dostupnejším a zrozumiteľnejším.

Najväčší nárast vidno na úrovni implementácie 4, kde má aplikáciu už **20,6%** žiakov – teda viac ako pätina školskej komunity. To je moment, keď RESQL začína reálne existovať v každodennom živote žiakov. V školách, ktoré dosiahli úroveň 5, uvádza inštaláciu aplikácie **18,6%** žiakov. Ide o stabilnú, vysokú úroveň používania, aj keď o niečo nižšiu ako pri implementácii 4, čo je zvyčajne dôsledok špecifík tried a dynamiky ich práce, nie samotného systému.

Tam, kde kľúčové prvky systému neboli zavedené, žiaci prakticky nemajú možnosť používať nástroj vytvorený špeciálne na to, aby mohli bezpečne nahlasovať ťažké situácie. Je to škola, kto poskytuje prístup, kódy, postupy a informácie – bez toho je aplikácia mŕtvym nástrojom a systém v praxi neexistuje.

Naopak tam, kde bol RESQL zavedený dôsledne, ho žiaci reálne začínajú používať. Práve preto je úplná implementácia systému podmienkou jeho účinnosti.

Percento žiakov, ktorí si nainštalovali aplikáciu RESQL, podľa ukazovateľa implementácie systému

Zhrnutie

Analýza ukazuje, že systém RESQL je účinným nástrojom podpory. Jeho efektívnosť však nie je rozložená rovnomerne. **Najjednoduchšie povedané: aktívni získavajú najviac.** Školy, ktoré sa viac angažujú v implementácii systému, z neho získavajú citeľne viac. Naopak tam, kde implementácia zostáva na minimálnej úrovni, sú pozorované prínosy nepatrné alebo dokonca nulové. Výsledky výskumu teda jasne ukazujú, že systém sám osebe nemení organizačnú kultúru školy. **Nie je to čarovný prútik, ktorý pretvorí vzťahy, hodnoty a sociálne normy bez účasti ľudí.** Nie je to intervencia, ktorá „urobí robotu" za používateľov. Je to súbor nástrojov – a nástroje fungujú len vtedy, keď ich niekto vezme do rúk a používa ich.

Treba zdôrazniť, že zavedením systému neuzatvárame zmluvu o okamžitom vymiznutí akéhokoľvek násilného správania.

Naša zmluva sa týka poskytnutia nástrojov – spoľahlivých, premyslených a overených – ktoré školám umožňujú bojovať proti šikanovaniu a budovať lepšiu klímu.

Ak nástroje padnú na úrodnú pôdu, výsledky sú viditeľné. Údaje to ukazujú veľmi zreteľne: tam, kde osoby zodpovedné za klímu školy systém skutočne používajú, zaznamenávame pokles doberania si a zlepšenie vzťahov v triedach. Inými slovami, keď sa nástroje stretnú s pripravenosťou konať – začnú reálne fungovať.

Vysoká úroveň implementácie neznamená len technické používanie nástrojov, ale predovšetkým – prítomnosť ľudí, ktorí chcú niečo zmeniť. V takých podmienkach systém funguje a reálne pomáha obmedzovať rovesnícke násilie a zlepšovať klímu triedy a školy. V podmienkach obmedzenej implementácie zostáva nástroj iba nástrojom – potenciálne hodnotným, ale nevyužitým. Preto je kľúčové nielen vybaviť školy systémom, ale aj podporovať pripravenosť ho vedome používať.

Najdôležitejšie závery výskumu

V školách, ktoré používajú systém RESQL, je štyrikrát menej násilia v porovnaní so školami, ktoré systém nepoužívajú.

Čím dôslednejšie škola využíva nástroje RESQL, tým zreteľnejšie **žiaci hodnotia systém ako potrebný, nápomocný a hodný používania.**

Dôsledná implementácia systému RESQL **účinne podporuje pozitívne vzťahy v triede.**

Už aj základná implementácia systému RESQL v škole **zlepšuje postoj učiteľov k žiakom.**

Stupeň implementácie systému RESQL priamo súvisí s **aktivitou pri používaní aplikácie.**

Tam, kde bol systém RESQL dôsledne zavedený, **bol nárast pocitu osamelosti výrazne obmedzený a v časti škôl táto úroveň dokonca klesla.**

Tieto výsledky naznačujú, že komplexná **implementácia systému môže plniť ochrannú funkciu tým, že podporuje žiakov pri budovaní lepších vzťahov** a udržiavaní pocitu spolupatričnosti s triedou.

Takmer každý deň médiá informujú o viac či menej dramatických udalostiach súvisiacich so šikanovaním. Často ich sprevádza komentár o bezmocnosti systému či školy. Táto správa jednoznačne dokazuje, že nie sme bezmocní – máme k dispozícii účinný, fungujúci systém, ktorý rieši problém pri jeho koreni. RESQL nie je ani tak obväz, ako skôr očkovanie proti šikanovaniu. Využime ho, aby násilie zo škôl zmizlo!

Łukasz Skorupski,
koordinátor projektu
„Preruš kruh násilia“,
Univerzita SWPS

Citácie

Bates, D., Mächler, M., Bolker, B., Walker, S. (2015), „Fitting Linear Mixed-Effects Models Using lme4", Journal of Statistical Software, 67(1)

Grygiel, P., Humenny, G., Rebisz, S., Świtaj, P., Sikorska, J. (2013). Validating the polish adaptation of the 11-item, De Jong Gierveld loneliness scale. European Journal of Psychological Assessment.

Kaczan, R., Rycielski, P., Wójcik, M. (2025) Obraz bullyingu w szkołach ponadpodstawowych. Uniwersytet SWPS, Warszawa.

Mazur, J., Małkowska-Szkutnik, A. (2010). Zdrowie i zachowania zdrowotne młodzieży szkolnej na podstawie badań HBSC 2010. Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Przewłocka, J. (2015). Bezpieczeństwo uczniów i klimat społeczny w polskich szkołach. Raport z badania. Instytut Badań Edukacyjnych.

R Core Team, 2024, R: A Language and Environment for Statistical Computing, R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria, https://www.R-project.org/

Rycielski, P., Żurowska, M., Wójcik, M., Rzeńca, K., Kaczan, R., Pasiak, K. (2025). Bullying wobec osób neuroatypowych – raport z badań. Psychologia Wychowawcza, 74(32), 147–151. https://doi.org/10.71358/pw.2740

Sjögren, B., Bjereld, Y., Thornberg, R., Hong, J.S., Espelage, D.L. (2024). Prevalence Rates of Bullying: A Comparison, Between a Definition-Based Scale and a Behavior-Based Scale. Journal of Interpersonal Violence. https://doi.org/10.1177/08862605241262216

Skorupski, Ł., Wójcik, M,. Rzeńca, K., Kaczan, R., Rycielski, P., Żurowska, M., Pasiak, K., Loretz, J. (2025). Bullying. Perspektywa osób neuroatypowych. Szkolne doświadczenia neuroróżnorodności: Uniwersytet SWPS, Warszawa.

UNIQA FUNDACJA

RESQL

Uniwersytet SWPS

RESQL Sp. z o.o.
ul. Chodakowska 19/31
03-815 Warszawa
kontakt@resql.pl,
badania@resql.pl
www.resql.pl
www.facebook.com/RESQL

www.przerwij-krag-przemocy.pl

PARTNERI:

Fundacja Jim